

GENT
OPINIÓ
CULTURA
MOIANÈS
POLÍTICA
CRÒNICA

La Tosca

MOIÀ Octubre-Novembre 2024 núm. 828

Es demana consulta popular sobre l'escorxador i el biogàs
Present i futur de les obres de la C-59
El treball de la llana de Montse Torrents

Què hi fan, a Cal Comadran?

Escorxador Comarcal del Moianès

Zona Industrial
Avda. del Prat, s/n
08180 MOIÀ

Tel. / Fax 93 820 80 84
Mòbil 608 44 21 87
Partic. 93 830 09 20

Revista número 70

MODILIANUM REVISTA D'ESTUDIS DEL MOIANÈS

Quan a Moià van cremar la marededeu:
controvèrsies polítiques i socials
a finals de l'antic règim (1815-1824)
Jaume Clarà i Arisa

Anton Busquets i Punset: activista cultural
i polític, mestre de minyons, escriptor i periodista
Lluís Cerarols i Cortina

Màrius Torres, un poeta a Puig d'Olena:
una passejada literària pels escenaris
on el poeta va passar els darrers anys
Margarida Prats Ripoll

**Ja a la venda
a la Casa Rafel Casanova
i a les llibreries!**

www.modilianum.org

EDITORIAL

Avall va!

Aquesta TOSCA informa, com cada número, de l'activitat associativa; aporta notes històriques, com també reflexions entorn de temes d'actualitat, com el biogàs i l'aigua, i presenta l'activitat de gent del Moianès, com la recuperació de la llana, o bé dona a conèixer publicacions, com la poesia completa de Josep Ruaix, que es podria complementar amb l'organització d'una presentació pública sobre la seva trajectòria poètica.

És un període de propostes expansives per part de l'Ajuntament de Moià —en un moment en què les restriccions econòmiques i l'etapa del «no» ja formen part de la història—, i es comencen a materialitzar projectes com el de Cal Comadran, que convertirà en autosuficient i sostenible un dels edificis municipals més grans. Pendants d'un pla d'usos, sabem més de com serà (energèticament) que no pas de què s'hi farà, però se n'avancen possibles usos, com el de l'oficina de turisme —ara a Can Carner, al carrer de les Joies, en el mateix edifici del Consorci i el Consell Comarcal del Moianès—, aules de formació, cotreball i altres funcions que impulsaran una superfície buida d'activitat des de fa dècades. Amb la quantia de la inversió que s'hi fa, és bàsic valorar el patrimoni industrial que hi roman, el qual reclama un estudi de la memòria oral i documental, i més perquè Cal Comadran va ser una empresa central en la vida econòmi-

ca local i en l'atracció d'immigració la segona meitat del segle XX. Durant anys, la sirena de la fàbrica va marcar els ritmes de vida de la vila tant com el campanar.

Precisament, ben a prop del campanar, una altra contribució de la revista canta les absoltes del comerç del carrer de les Joies, amb el trasllat de l'estanc centenari. És la culminació d'una tendència iniciada fa anys, de desplaçament cap al sud, cap al Poblenou, amb nous models comercials franquiciats, que comprometen l'activitat social i econòmica del nucli històric de la vila i que inversions com la de Les Faixes i ara la de Cal Comadran accentuen.

Encara més endavant, la revista comença a presentar posicionaments de grups polítics de l'ajuntament sobre la proposta de consulta popular que s'haurà presentat públicament amb aquesta revista ja a la impremta, la qual cosa implica la possibilitat que la població moianesa es pronunciï sobre el projecte més ambiciós impulsat per l'Ajuntament de Moià en més d'una dècada: la construcció d'una planta de biogàs, que s'ha presentat dins un paquet que inclou l'ampliació de l'escorxador i que requereix la requalificació de terrenys, passant d'agrícoles a industrials. I ja, fora terme, s'expliquen les propostes de modificació i ampliació de les obres a la carretera C-59, que permetran millorar un projecte el resultat del qual ha estat agredolç.

ÍNDEX

Editorial	3
Vida municipal	5
Què hi fan, a Cal Comadran? <i>E. Altarriba</i>	5
Absoltes (comercials) del carrer de les Joies. <i>E. Altarriba</i>	8
Una consulta popular per l'ampliació ... <i>J. Font</i>	10
La Queixa	11
Actes i esdeveniments	12
Diada Nacional de Catalunya. <i>E. Roca</i>	12
Exposició d'artistes moianesos. <i>C. Muñoz</i>	14
Les entitats informen	15
L'Esplai de la Gent Gran informa. <i>Assoc. de Gent Gran</i>	15
Museu de Moià	16
Col·laboració artística internacional d'A Cobert ...	18
Biblioteca Municipal 1 d'Octubre	20
Nova temporada de Joventuts Musicals	21
Moianès	22
Obres a la carretera C-59: en quin punt estem? <i>Cons. Com.</i>	22
22 joves becats al Moianès. <i>Fundació Impulsa</i>	24
Castellcir: 20 anys de Falcons. <i>F. Rochel</i>	25
Natura i societat	27
Adaptació biològica, purins, biogàs ... <i>M. Fortuny</i>	27
Ens sobra aigua? <i>M. Fortuny</i>	30
Perfils	31
Montse Torrents i Olmedo: treballar la llana. <i>R. Portet</i>	31
Finestra oberta	36
Jordi Soldevila Segura. Èxode	36
Una mica d'història	38
L'Eix Transversal també passa pel Moianès ... <i>V. H. Marcet</i>	38
La crema de la marededeu de Moià ... <i>J. Clarà</i>	41
Lletres	43
Versos diversos... <i>B. Fonts</i>	43
Tardor. <i>P. Criach</i>	44
Moments. <i>Q. Solà</i>	44
Publicacions	45
Poemari de tota una vida. <i>J. Ruaix</i>	45
Llibres, revistes, diaris	47
Moviment demogràfic	49
Dades meteorològiques	50

Cal Comadran
(fot. Eduard Altarriba)

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Eduard Altarriba, Àlícia Arisa, Neus P. Cirera, Jaume Clarà, Josep Font, Cristina Forcada, M. Carme Muñoz, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera, Elisa Roca, Josep Ruaix
Administració: Eduard Gómez
Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació — Impressió: Winihard Gràfics, Moià
DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 5'0 euros

Edita:

Amb el suport de:

LA TOSCA és membre de:

ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

 Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència

 Ajuntament
de Moià

 ACPC
Associació Catalana
de la Premsa Comarcal

VIDA MUNICIPAL

Què hi fan, a Cal Comadran?

Eduard Altarriba

Em trobo amb la Montse Ferrer i el Sebastià Ferrer, respectivament tinent d'alcalde i regidor de Via Pública, a la porta principal de Cal Comadran, al carrer del mateix nom. Tot just fa un parell de setmanes, uns operaris van plantar en un lateral de l'antiga fàbrica un panell anunciant que s'hi efectuaven les obres PIREP local (Programa d'Impuls a la Rehabilitació d'Edificis Públics) del Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana per tal de fer una rehabilitació i implementar un equipament multifuncional amb una dotació de 4,114 milions d'euros (amb IVA), 1,416 milions dels quals són finançats per la Unió Europea. Vaja, el que popularment es coneix com la reforma de Cal Comadran, amb la subvenció dels Next Generation que fins fa poc penjava d'un fil a causa de la impossibilitat d'executar les obres en

els *timings* exigits. La solució passava per una pròrroga que compensés els mesos d'espera abans que el *Ministerio* corresponent no adjudiqués els fons. Finalment, la pròrroga ha arribat i les obres han pogut ser licitades i adjudicades; van començar oficialment el 19 d'agost, amb la certesa que bona part del pressupost queda cobert pels fons europeus. El nou termini, segons m'explica la Montse Ferrer, és el setembre vinent, i el Sebastià afegeix que D'Aro, l'empresa adjudicatària, assegura que ho tindrà abans i tot (si no passa res, és clar).

Però exactament en què consisteix aquesta reforma? «És una subvenció que va en funció de la millora energètica, amb actuacions que poden anar des de la classe A (les més subvencionades) fins a la E, com són els tancaments que no reben

Façana de Cal Comadran a enderrocar (fot. E. Altarriba)

cap subvenció», explica la tinent d'alcalde. Així, doncs, l'eficiència energètica és l'objectiu principal de la rehabilitació, una intervenció orientada sobretot a assegurar l'eficiència energètica i l'autosostenibilitat de l'edifici independentment del que s'hi acabi fent a l'interior (d'aquí la convenient etiqueta de «multifuncional»), tenint, però, en compte els criteris estètics que reclama el Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència. Per una banda, es destinaran 300 m² de la planta inferior de la fàbrica, que actualment ocupa la brigada municipal, a instal·lar-hi les maquinàries d'aerotèrmia necessàries per a la climatització de l'equipament. En la mateixa línia, s'aprofitarà el potencial de l'enorme teulada per a posar-hi dues instal·lacions fotovoltaïques de 80 kW cada una, una de les quals anirà destinada a fer que l'edifici sigui autosuficient, mentre que l'altra serà per a usos compartits. En el mateix aspecte, les parets rebran un aïllament de pladur i el terra actual s'eleva uns trenta centímetres, també per qüestions d'aïllament.

Respecte a la distribució interior de Cal Comadran, mirat des de la porta d'entrada, hi trobarem en primer lloc un espai ampli diàfan que, a la seva esquerra, tindrà els taulells de recepció i una bateria de lavabos que es repliquen simètricament al cantó esquerre. Al centre de l'espai hi haurà una gran aula capaç d'acollir fins a cent persones, apta per a formacions, presentacions o altres actes. I al fons, quatre sales independents amb més de cent metres quadrats cada un. El gruix dels tancaments, exceptuant dues parets de l'aula principal i els lavabos, serà de vidre, fet que mantindrà l'equipament diàfan i lluminós. Respecte al contingut, el que s'hi farà a dins és quelcom que encara no està concretat, ja que depèn del (esperat) pla d'usos que es vol consensuar a nivell polític amb la resta dels grups. Algunes de les idees que hi ha sobre la taula serien un *coworking*, instal·lar-hi l'oficina

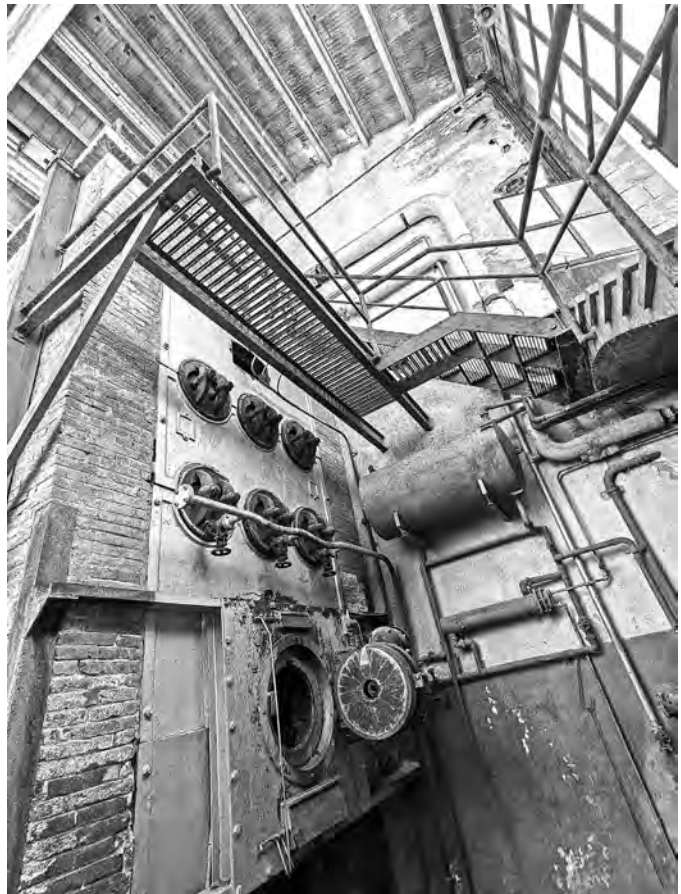
de turisme, aula de formació (que és una mancança del municipi), entitats d'orientació social i cultural... En tot cas, els representants de l'ajuntament no volen donar res per definit fins que no tinguin el tema consensuat i tancat, però apunten que la natura de l'espai diàfan permet canviar configuracions, afegir nous tancaments, crear espais d'emmagatzematge i, fins i tot, encara hi ha un espai entrant a mà dreta que ja es deixarà preparat per a crear-hi un cinquè espai en cas que sigui necessari.

Segons el projecte, el pati del davant de l'edifici esdevindrà una zona oberta i enjardinada, per bé que s'ha demanat de conservar els dos pilars de l'entrada actual. La teulada de la fàbrica (o el que en queda, perquè recordem que el conjunt va ser miserablement mutilat no fa pas tants anys) fa forma de serra, alternant segments de superfície inclinada per a recollir l'aigua i una superfície més vertical i transparent. Per raons d'obscura índole legal, el primer d'aquests segments correspon a la zona enjardinada i, en conseqüència, inicialment s'havia de retirar. Els projectistes, però, han optat per conservar aquesta franja inicial de teulada i crear així una porxada coberta que implica, però, l'enderroc de l'actual façana d'obra. La nova façana, doncs, quedarà uns metres més enrere, aixoplugada per aquesta coberta, i serà tota de vidre, diàfana. Justament la il·luminació de l'espai ha estat un dels elements que s'han tingut en compte a l'hora de repensar-lo. Així tenim aquesta façana de vidre que, per ella mateixa, ja aportarà il·luminació al tram davanter de l'edifici, mentre que s'obriran una sèrie de finestres circulars de dos metres de diàmetre a la part del darrere, la que dona al carrer de Mossèn Lluís Daví, i encara se substituirà el panell de policarbonat translúcid de la coberta per vidres dobles, que permetran una millor lluminositat alhora que milloraran l'aïllament.

En un primer moment, també s'havia plantejat l'enderrocament de part de l'edifici lateral que acull la caldera i la xemeneia, perquè corresponia a la zona verda. Afortunadament, el seny i el sentit comú s'han imposat a les fredors burocràtiques i finalment aquest patrimoni industrial es conservarà integrant-se en l'esmentada zona verda, en part com a lloc de pas i, en part, com a zona museïtzada. Precisament, la meua visita a les obres va coincidir amb la de Jaume Perarnau i Llorens, exalcalde de Calders, director del Museu de la Ciència i la Tècnica de Terrassa i home versat en temes museològics, segons acredita el seu currículum. La qüestió que des de l'ajuntament van plantejar-li en aquesta trobada informal tenia com a objectiu veure com conservar i/o museïtzar la maquinària (tant la principal com la secundària) que es conserva de la fàbrica. Per un cantó, hi ha un conjunt presidit per un enorme motor que feia de generador. Segons explicà Perarnau, alguns d'aquests motors instal·lats després de la guerra eren reciclats de vaixells o fins i tot d'algun submarí. El que es troba a Cal Comadran és de mal precisar i caldria una investigació per a saber-ne l'origen.

Respecte a la caldera, va assegurar que no n'hi havia cap com aquella. Pel que va explicar, era una caldera originàriament pensada per a funcionar amb carbó, però era inusual que es fes servir aquest combustible en els anys de la postguerra,

quan es va construir la fàbrica i ja totes les maquinàries funcionaven amb gasoil. Per això a la caldera hi van afegir un injector de gasoil que transformava el combustible necessari per a generar el vapor destinat a certs processos de tractament dels teixits. En tot cas, Perarnau va recomanar de conservar el conjunt amb una interven-

Caldera de Cal Comadran (fot. E. Altarriba)

ció mínima que preservés l'ambient fabril original, a ser possible amb l'ajuda que poguessin proporcionar les persones que hi van treballar. Com s'acaba concretant tot plegat, és una cosa que ja anirem veient.

Absoltes (comercials) del carrer de les Joies

Eduard Altarriba

La cosa varia segons a qui ho demanis, coses de l'edat. Així, la memòria col·lectiva dels establiments que una vegada o altra han poblat el carrer de les Joies recorda la farmàcia Adrados, la botiga d'olis de Cal Senyor Magí (que asseguruen que resta intacta, com un museu clos), una peixateria, les regalèssies a una pessesta, les vetes i fils de les Grauetes (de la nissaga de botiguers Grau), la carnisseria de Cal Vilalta, la perruqueria del Ribé, la del Martínez, la ferreteria de Ca l'Ordeix fent quasi cantonada, el sabater Vila, Silvi Esports, el lampista Clapers, la perruqueria Nuri, Cal Soldevila, Ca l'Angelina, KQ Ràdio (la botiga i taller del Cacaüero), la centraleta telefònica, alguns establiments d'efímera existència i, és clar, l'estanc i armeria Autet.

El cas és que finalment ha arribat un permís demorat per alguna obscura burocràcia i l'anunciat trasllat de l'estanc a l'avinguda de la Vila s'ha fet efectiu, deixant el carrer de les Joies sense un dels seus darrers bastions comercials. Ens podríem imaginar la vitalitat comercial de Moià com una ramificació que, fins no fa pas tants anys, encreuaven l'avinguda de la Vila amb l'eix plaça del Colom - carrer del Comerç (el nom fa la cosa) - carrer de Sant Josep - plaça Major - carrer de les Joies - plaça de Sant Sebastià. Aquesta saba comercial s'ha anat desplaçant, baixant, a la zona de la carretera, on hom pot trobar uns models d'establiments ben diferents dels de la botiga tradicional de dalt vila, bàsicament franquícies de supermercats. En conseqüència, algunes de les branques més elevades i venerables s'han anat corsecant, com és el cas que ens ocupa.

Les causes són públiques i notòries, no pas privatives de Moià, sinó que tenen

un abast global. Les podríem resumir en els canvis d'hàbits de consum de la gent, ja sigui per l'increment de les compres per internet o per la preeminència de les compres en establiments franquiciats o altres que poden oferir preus competitius gràcies a l'economia d'escala. A més, hi ha la tendència, per no dir-ne tòpic, que assevera que les persones de l'àmbit rural van en cotxe a totes bandes i, en el cas dels desplaçaments amb finalitats comercials, han de poder portar el vehicle fins a la mateixa porta de l'establiment. Més enllà d'aquesta caricatura (que, com totes, amaga alguna certa veritat), resulta evident que la zona de la carretera i voltants ofereix millors garanties per a la mobilitat rodada que no pas el traçat medieval del barri vell, com molt bé saben els veïns del carrer de les Joies que havien de suportar el batibull de cotxes que paraven davant de l'estanc per baixar «un moment» a comprar tabac, obstaculitzant d'aquesta manera el tràfic i originant més d'una «pitada» i principi de trifulga per part dels conductors que no consideraven just haver-se d'esperar per culpa del tabaquisme aliè.

El botiguer, el de tota la vida, el de Cal Tal o Cal Tal Altre, és una espècie amenaçada, potser en perill d'extinció. Els canvis suara esmentats fan que a moltes de les botigues els costi ser viables, sobretot a les que ofereixen productes que hom pot trobar a dos clics de distància. Aguanten amb una certa dignitat les que proveeixen productes frescos i de qualitat (particularment les carnisseries i cansaladeries), algunes empreses de serveis, productes molt especialitzats, sabateries (per allò de poder-se emprovar les sabates), la botiga dels moianesos nouvinguts que ofereixen complements de gadgets i reparacions tecnològiques a bon preu, i les perruque-

ries, que tallar-se el cabell telemàticament encara no és factible. No cal dir que també aguanten els bars i establiments de restauració, que són un puntal de la nostra cultura mediterrània, sobretot aquells que disposen de terrassa des d'on contemplar el vaivé del poble.

Conversant amb l'Elisenda Grau, de la nissaga de botiguers abans esmentada i responsable de la botiga E2G i de la llibreria Grau (on un servidor acostuma a trobar bon gènere literari), em diu que les víctimes d'aquesta inanició comercial no són tant els botiguers, encara que també, sinó tot el poble, en tant que el comerç de proximitat fa una funció social de conèixer i connectar amb el veïnat i que la presència de comerços dona vitalitat als carrers. «Jo parlo amb la gent», condensa l'Elisenda en una frase. En aquest sentit, el model de negoci de la carretera és impersonal, seguint el model que van implementar els supermercats francesos (a imatge del sistema americà): arribar amb el cotxe al comerç de carretera, carregar i no haver d'interactuar gaire amb la humanitat. Tot un signe del nostre temps. També apunta que ser botiguer no és fàcil, en un lloc com Moià, on els horaris són de dilluns a diumenge per allò de la zona d'interès turístic, així que o aconsegueixes tenir prou volum de negoci per a poder delegar tasques i tenir una mica de vida, o la cosa és molt, molt dura.

Les solucions, si n'hi ha, no són gens fàcils, ja que és complicat lluitar contra les inèrcies socioeconòmiques. El carrer de les Joies és, comercialment, un territori perdut, ja que la gent vol gent, i si no hi ha botigues no hi ha moviment, i serà complicat que algú vulgui obrir-hi un nou establiment. L'Elisenda apunta que ara que es fa el pla de mobilitat és un bon moment per a plantejar un bon eix comercial i de viants que porti valor i convidi a anar de botigues pel centre vila. I jo afegeixo que a Vic es va aconseguir revitalitzar el carrer

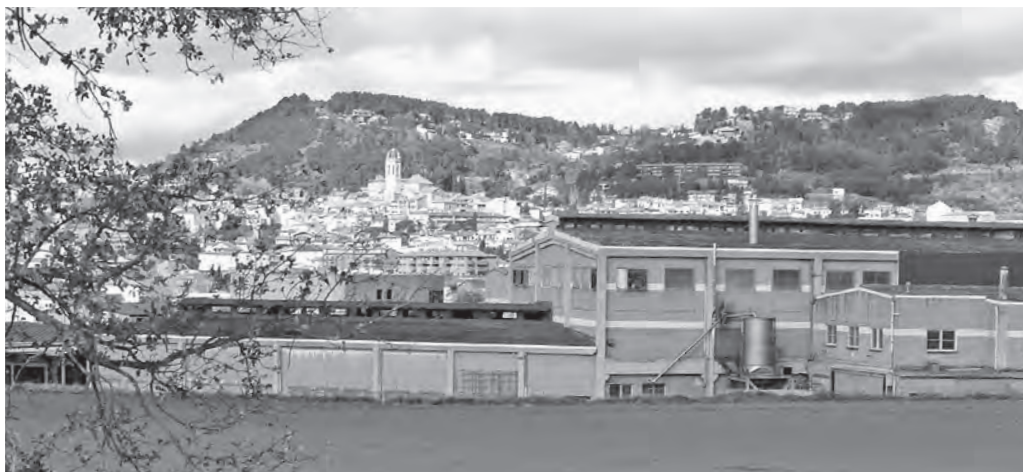
de la Riera recuperant espais comercials buits amb negocis creatius i artesanals que hi aporten valor i singularitat, una idea que deixo aquí per si algú vol recollir-la.

El carrer de les Joies (fot. E. Altarriba)

Una consulta popular per l'ampliació de l'escorxador i la planta de biogàs?

Josep Font

Escorxador de Moià (fot. J. Font)

«Estàs d'acord que l'Ajuntament de Moià requalifiqui els terrenys del Pla de Castellnou per a permetre l'ampliació de l'escorxador i construir la planta de biogàs?» Aquesta és la pregunta que proposen els promotors d'una consulta popular, en una instància registrada a la casa de la vila el dia 22 de setembre.

Les consultes populars s'emparen en la *Llei de consultes populars no referendàries i altres formes de participació ciutadana*, una llei del 2014 per a millorar la qualitat democràtica amb el foment de la participació ciutadana. Seguint l'estructura del procediment de la llei, l'ajuntament disposa de tres mesos per a decidir si accepta fer aquesta consulta popular. Si, pels volts de Nadal, la proposta s'inadmetés per temes de fons, de forma o per totes dues coses, els promotors poden acudir a la Comissió de Control que estableix la llei, la qual en el termini d'una setmana resol·dria la petició. Seria llavors, si la Comissió de Control admetés la consulta, que els pro-

motors disposarien de dos mesos perquè el 10% del cens objecte de la consulta signi a favor de la seva posada en pràctica, termini que iniciaria la campanya a favor o en contra. La comissió es compon de set juristes i politòlegs de prestigi reconegut, escollits pel Ple del Parlament.

És molt probable, però, que hi hagi resposta abans de Nadal. L'alcalde, Dionís Guiteras, recorda que l'any 2014 ell era diputat al Parlament de Catalunya i que va votar favorablement la llei i és per això que vol reunir-se amb els promotors d'aquesta iniciativa i posar en comú els objectius, els mitjans, la pregunta i treballar per valorar si és possible. És una llei complexa i feixuga, recorda Guiteras, fins al punt que quan l'alcaldesa Colau va voler promoure a Barcelona la consulta popular per les actuacions a la Diagonal, el Suprem la va tombar. «Si hi ha molta gent engrescada a fer-ho, no veig per què no ho puguem provar», diu l'alcalde. Capgirem Moià es va mostrar favorable a la

consulta des del primer dia i Susana Tàpia, regidora del PSC, també s'hi mostra a favor, en un projecte de tant impacte. Creu que cal conèixer l'opinió dels vilatans per a saber si la recepció del projecte és positiva o no. Es mostra favorable a una planta de biogàs, i més pel fet que ha obtingut finançament europeu, però «no estem d'acord amb la ubicació escollida i que vagi aparellada amb la requalificació dels terrenys al costat de la zona industrial».

Enguany hi ha hagut quatre consultes a Catalunya, la darrera d'elles aquest 19 d'octubre, a Olost, per a demanar si la població estava d'acord a iniciar els tràmits per a sortir de la comarca del Lluçanès. De les altres tres, una va ser a la Bisbal de Falset, per demanar si el nom oficial del poble havia de ser aquest o *la Bisbal del Montsant*. Va votar el 80% de la població i les dues opcions van empatar. A Matadepera, es va demanar si s'estava d'acord

que es destinés el camp de golf municipal a altres activitats esportives o culturals i només va votar el 18% de la població que podia fer-ho. A la Bisbal del Penedès, finalment, la consulta era d'un tema més proper que el de Moià, perquè demanava sobre la requalificació d'uns terrenys agraris per a la construcció d'un nou polígon logístic-industrial. Va votar la majoria del cens i un 62% es va manifestar en contra.

LA TOSCA ha anat informant i fent seguiment del projecte de la planta de Biogàs i de l'ampliació de l'Escorxador, que la revista ha valorat com el més ambiciós i transcendent plantejat a Moià en més d'una dècada i que ha generat controvèrsia des que es va anunciar. A mitjans d'octubre s'havien recollit un total de 3.696 signatures contràries al projecte, de les quals 1.764 eren de persones empadronades a Moià, segons informació de les plataformes impulsores de la campanya de signatures.

La Queixa

A l'entrada principal del Parc Municipal de Moià pel carrer de Sant Josep, algú, el proppassat estiu, ha tapat amb pintura la prohibició d'anar amb gossos pel recinte, i cada dia se'n pot veure, de gent amb gossos a dins del parc. Cal tenir en compte que, no pel fet d'eliminar-ho del senyal, desapareix aquesta restricció. A més a més, ara que s'està arreglant el recinte esmentat, voldríem preguntar als responsables de tenir-ne cura: ¿es continuarà fent els ulls grossos, en aquest tema? **C. R.**

Podeu enviar les vostres queixes, suggeriments, etc. a latosca@latosca.cat. Cal un text breu, acompanyat per una fotografia. Pot anar signat amb pseudònim o inicials, però en el correu heu de fer constar el nom i cognoms.

ACTES I ESDEVENIMENTS

Diada Nacional de Catalunya

Elisa Roca

Un centenar de persones van fer cap al turó del Grony per renovar l'estelada, com es fa cada any des del 2001. Sens dubte, la idea que va sortir d'un grup d'amics tot sopant ha esdevingut per a molts moianesos una cita marcada al calendari. Trobar-se els dos grups de caminaires a la Creu Vermella, els que vénen des del poble caminant i els que pugen amb cotxe, i tots enfilars fins al Grony, és una bonica manera de començar el dia. Un cop allà, coca, refrescos per a tothom abans d'escoltar les paraules de Marc Capdevila com a representant dels Amics del Grony i les de l'Associació de la Cabra d'Or, entitat convidada per celebrar els quinze anys d'existència aquest 2024. Els

tres membres de la nova junta, Pau Arissa, Júlia Palau i Marc Gallifa, van agrair la feina feta pels anteriors organitzadors de la festa i van augurar-li bon futur perquè és una festa que fa comunitat, fa poble i ja ha esdevingut una tradició als ulls de tothom. Per últim, l'hissament de la nova estelada, el cant dels Segadors i la foto de grup, en un entorn amb vistes privilegiades.

I a migdia, l'ofrena floral davant l'estàtua de Rafel Casanova va comptar amb la presència del periodista i tertulià Jaume Barberà i Ribas, que amb un discurs més aviat curt i jugant amb la frase «a vegades es guanya i a vegades es perd» va dirigir-se als assistents canviant-ne el

Assistents al turó del Grony (fot. Aj. Moià)

final: «a vegades es guanya i a vegades s'aprèn», va dir, insistint que dels errors i de les caigudes se n'ha de treure una lliçó per a poder tirar endavant, extrapolant-ho a la situació que està vivint Catalunya. L'acte, conduït per Ramon Tarter, va seguir l'ordre de cada any amb l'ofrena de rams de totes les entitats, organitzacions, institucions i partits polítics entre d'altres, primerament, per a prosseguir amb el parlament de l'alcalde i les paraules de l'esmentat periodista i acabar amb l'himne dels Segadors interpretat per l'orquestra de l'Espai Musical. Els Falcons de Castellcir també van participar en l'acte amb les seves evolucions de coordinació i equilibri. Per últim, cal comentar que el desànim independentista que s'està experimentant des de fa temps va ocasionar que amb prou feines s'omplís un autocar per a anar a la manifestació de Barcelona.

Intervenció de D. Guiteras en l'ofrena floral. A dalt, J. Barberà, convidat a l'acte (fot. Aj. Moià)

Exposició d'artistes moianesos

Carme Muñoz

Em trobo a la sala del Casal, envoltada de quadres. Al meu costat, la Núria Crusat, una dona emprenedora i entusiasta («Em trobo bé i m'agrada fer coses»), a qui pregunto la raó d'aquesta inventiva: «La idea va sorgir en una trobada amb les amigues. Tot comentant què feiem, ens vam adonar que totes gaudíem amb activitats artístiques, sobretot la pintura, i ens va semblar interessant donar a conèixer què estàvem fent.» I mirant els quadres trobes tota mena d'estils i tècniques, de diferents artistes, alguns reconeguts. La Núria comenta: «Vam voler que també participessin en la mostra artistes reconeguts, que no fóssim només persones aficionades, i a més, que tothom fos de Moià. I hem aconseguit posar una mica de biografia de cadascú, per tal que, qui vingués a veure l'exposició, pogués connectar l'obra amb la persona. Ha costat de convèncer alguns autors i autores, perquè n'hi ha que els costa donar-se a conèixer.»

Amb tot, un bon reguitzell de noms han participat en l'exposició: la mateixa Núria Crusat-Fanés, Aida Mauri, Anna Marquès, Antoni Arisa, Bartomeu Ubasart, Eduard Font i Cleries, Enric Pascual Clopers, Helena Portella Bergés, Josep Alcoceba i Serrà, Julia Ortega Martos, Lu Mascaró i Crusat, Maria Estevadeordal, Mario Soler, Montse Moll Llauradó, Orsini Sotorra Sanmartí, Pilar Valldeoriola Puigercós, Sebastià Mauri, Susana Bono i Teresa Esquius i Soriguera. A destacar que la família de Josep M. Molist ha volgut que també hi fos representat, i la quantitat de persones que no han pogut participar-hi, entre altres coses, perquè la sala d'exposicions ha quedat petita amb tantes obres. De l'exposició també en surt una bona iniciativa: els diners de la venda

d'alguns quadres seran donats a Càritas. Pregunto a la Núria si pensa repetir l'experiència: «No descarto tornar-ho a fer en el futur. He aconseguit el contacte amb molta gent que hauria volgut participar-hi i en aquesta ocasió no ha pogut fer-ho.»

Pintures d'A. Arisa, N. Crusat i B. Ubasart

LES ENTITATS INFORMEN

L'Esplai de la Gent Gran informa

Associació de Gent Gran de Moià

Noves generacions d'homes i dones que en el seu moment es van dir els «baby boomers» dels anys seixanta, es van jubilar i amb ells noves maneres d'entendre i viure l'etapa de la jubilació laboral. Es disposa de més temps lliure i alhora de més bona salut per a fer esport, practicar aquelles aficions que estaven aparcades, gaudir de les excursions i dels viatges i molt especialment retrobar-se amb vells companys que el dia a dia de la feina i la família havien fet deixar de banda, tot fent una partida d'escacs o de billar o simplement llegint la premsa mentre es pren un cafetó o una til·la, si és el cas.

L'Associació de Gent Gran de Moià, l'Esplai, pot oferir a aquests nous jubilats o jubilades la possibilitat d'escollir dins la varietat d'activitats, tallers i excursions el que més s'ajusta a les seves necessitats o aficions. Però el més important: podrà aportar noves propostes que permetin ampliar o canviar algunes de les activitats o tallers que fins ara es van programant.

Per a ser membre de l'Associació de Gent Gran sols cal complir el següent requisit, segons els estatuts de l'entitat: «Article 5. 1. Podran formar part de l'Associació totes les persones majors de 60 anys residents en l'àmbit d'acció prevista

L'Esplai de Moià

per l'associació [municipi de Moià], i els majors de 55 anys en situació de prejubilació o pensionista. 2. Presentar la sol·licitud per escrit a la Junta directiva ... no podent denegar l'admissió del sol·licitant si aquest reuneix les condicions exigides en aquests Estatuts.» El cost de ser membre de l'Esplai és de 12 euros anuals.

La sol·licitud la podeu presentar dins l'horari d'obertura, els matins de dilluns a divendres de les 10 a les 13 hores, i cada tarda de les 16 a les 20 hores. Us esperem!

Sant Antoni, 14
08180 MOIÀ

Tel. 93 830 03 02

Museu de Moià

Fons del Museu - Consulta de fons

El Museu de Moià alberga un ric fons patrimonial que atrau l'interès d'estudiosos, investigadors i estudiants. L'any 2023, el Departament de Conservació i Registre va rebre set consultes de fons, la majoria d'elles en línia o per telèfon, tot i que també n'hi va haver algunes de presencials. Les peticions són molt diverses, tenint en compte que es custodien gairebé una desena de col·leccions de caire molt diferent. Un cop rebuda la consulta sobre l'objecte o objectes del fons custodiat i sabut el fi d'aquesta, es busca la informació sol·licitada i es fa arribar a l'investigador. Sovint es requereix la consulta física i, sempre que les dimensions del bé consultat ho permeten, llavors el Museu posa a disposició de l'interessat una sala de consulta situada al costat de l'Arxiu Municipal ubicat en el matex museu. La persona o institució que realitza la consulta es compromet a fer arribar al museu una còpia dels resultats de la investigació, de la publicació..., que es guardarà a la base de dades del museu per a un ús divulgatiu, didàctic, de formació o de recerca. Aquestes consultes són fonamentals per a aprofundir en l'estudi del patrimoni cultural local i per a difondre'l.

VII Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central - Fe d'errates

Les dates de les VII Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central són els pròxims 25 i 26 d'octubre del 2024. La inscripció a les jornades és gratuïta i es pot trobar a la pàgina web del Museu de Moià, www.covesdeltoll.com.

La guerra civil als voltants de la Cova del Toll

Pel setembre es va dur a terme l'excavació arqueològica d'una trinxera

pertanyent a la guerra civil i ubicada al camí que uneix la carretera N141-C amb el Parc Prehistòric de les Coves del Toll. L'espai consta d'uns 25 metres de longitud, al llarg dels quals trobem la trinxera, així com un niu de metralladora amb mitjans mecànics i manuals, on segons els arqueòlegs responsables de l'excavació i les restes trobades mai no arribà a instal·lar-s'hi cap metralladora. L'actuació obeeix a la voluntat de l'ajuntament de recuperar i posar en valor històric, patrimonial i memorístic aquells espais que van tenir un paper important durant la Segona República i la guerra civil, com també fomentar el coneixement sobre els fets esdevinguts. Finalitzada l'excavació s'han recuperat objectes, com més de dos-cents casquets de bales russes utilitzades per l'exèrcit de la República, alguns portabales i restes de fogars. L'espai ha estat identificat gràcies al dietari de Joan Estevanell, conservador del Museu - Casa Rafel Casanova, el qual va deixar testimoni escrit del que havia succeït a Moià durant aquells períodes convulsos socialment i que, lligat als elements patrimonials existents i visibles, permeten reconstruir aquells fets. En aquest cas, la trinxera està datada del 1939, moment en què l'exèrcit republicà defensava la línia L-4, i concretament del 29 al 31 de gener. Durant aquests tres dies, Moià va convertir-se en la primera línia de front, a mesura que les tropes sublevades avançaven cap a les línies defensives republicanes. És així com la vila es convertí en un dels últims espais per a intentar frenar l'avanç de les tropes franquistes després del gran desgast que ja arrossegava l'exèrcit republicà. Prèviament, l'any 1938, la República havia creat un seguit de línies defensives al llarg

del front català per tal d'impedir l'avançament dels sublevats i protegir les principals vies de comunicació i els emplaçaments més estratègics de Catalunya; una d'aquestes línies eren les trinxeres d'aquesta zona del nostre municipi. La intervenció ha estat subvencionada per la Diputació de Barcelona dins les activitats en matèria de memòria democràtica i per un import de 4.347,90 euros, que ha permès l'excavació arqueològica per part de Cat Patrimoni. Posteriorment és prevista la implantació d'elements de senyalització interpretativa de la zona excavada. Aquesta segona actuació serà subvencionada pel Departament de Justícia, Drets i Memòria de la Generalitat de Catalunya, per un import de 2.757,83 euros, dedicats a projectes d'activitats commemoratives, de recerca i de difusió de la memòria democràtica.

Mirada tàctil

Gràcies a una subvenció concedida per la Diputació de Barcelona, el projecte de la «Mirada Tàctil» que hi ha al museu s'ha ampliat amb la creació de diversos dossiers explicatius en Braille, el sistema de lectura i escriptura tàctil. Aquests nous materials ofereixen informació detallada sobre la prehistòria, facilitant l'accés al coneixement d'una manera adaptada per a persones invidents o amb deficiència visual. Els dossiers complementen les experiències *multisensory* ubicades a l'inici de l'exposició del Museu Arqueològic i Paleontològic, promouen la inclusió i permeten que tothom pugui aprendre sobre el patrimoni cultural de manera significativa. Aquesta iniciativa representa un avanç important en l'educació inclusiva.

Alguns dels objectes trobats en l'excavació de la trinxera (fot. Museu de Moià)

Col·laboració artística internacional d'A Cobert i el Festival Ex Abrupto

A Cobert i Festival Ex Abrupto

L'espai de creació crítica i artística A Cobert, en col·laboració amb el Festival Ex Abrupto —coorganitzat per Vanderpla i l'Ajuntament de Moià—, la Universitat Catòlica de Temuco (UCT), la Galería de Arte UCT, el FAAD Workshop i Casa Varas (Temuco, Xile), presenta el projecte internacional «Entorno al crear y lo creado», una residència artística que connecta creadors contemporanis d'ambdós costats de l'Atlàntic.

Aquest projecte, impulsat per A Cobert i el Festival Ex Abrupto, va rebre el passat juliol dos estudiants de Xile de la carrera d'arts visuals de la UCT, Melissa Castaing

i Camille López, que van ser becats per a desenvolupar el seu projecte «(Sus)pira» en residència i mostrar-lo al festival, el qual va celebrar enguany la seva novena edició. Durant el setembre i l'octubre s'està desenvolupant la segona part del projecte, consistent en una beca a dues artistes catalanes seleccionades a través d'una convocatòria pública. Les artistes seleccionades, Anna Pasco Bolta i Beatrice Simoncini Amado, han viatjat a Temuco, Xile, durant tres setmanes per desenvolupar la seva investigació artística i impartir *workshops* a l'alumnat dins el marc de les jornades FAAD a la Universitat Catòlica de Temuco.

Eudald Pla i Nerea Campo durant la seva participació en la taula rodona

MOIÀ Avda. Zona Industrial, s/n Tels. 93 830 12 25 93 820 77 77 AVINYÓ Antoni Prat, s/n Tel. 93 838 72 78 SANT QUIRZE SAFAJA Ctra. de Mollet-Moià Km. 25,400		CALEFACCIONS - INDÚSTRIES AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ SERVEI A DOMICILI TELS. COMANDES : 93 830 12 25 - 93 820 77 77
---	---	---

Durant la seva estada a Temuco, les artistes participaran en diverses activitats culturals i educatives, que culminaran amb un taller de tres dies obert al públic a la Galería de Arte UCT. Aquesta residència té com a objectiu promoure l'intercanvi cultural i potenciar la internacionalització de les artistes catalanes en l'escena llatinoamericana, així com establir un diàleg crític entre ambdós contextos. Les sessions artístiques del *workshop* tindran lloc durant la setmana del 7 a l'11 d'octubre, amb un enfocament especial en la intersecció de la memòria, la natura i els vincles entre cultures.

Beatrice Simoncini Amado impartirà el taller «Caminar la memòria», en què explorarà la memòria familiar i oral, connectant referents culturals xilens i espanyols en un diàleg que qüestiona els relats oficials i revisita el passat colonial. Anna Pasco Bolta liderarà el taller «Self-Dissolution Practices – Nature and Circumstance», on indagarà en la relació de l'ésser humà amb l'entorn natural, investigant les relacions simbiòtiques amb la biodiversitat i el desig de dissoldre's en l'entorn, basant-se en estudis de ciències naturals i teoria de l'art.

El projecte també ha inclòs una sèrie de taules rodones i presentacions especials, com la xerrada «Diálogos curatoriales» a càrrec de Nerea Campo (directora d'A Cobert) i Eudald Pla (director d'Ex

Abrupto), que va tenir lloc el 3 d'octubre al Campus Norte de la UCT, on es van discutir les interseccions entre pràctica artística i territori. Durant la presentació, a l'auditori de la universitat xilena, es va explicar el treball entre art contemporani i cultura popular que el festival Ex Abrupto ha desenvolupat els darrers deu anys, com a model a replicar en altres territoris. Els estudiants i assistents a la xerrada van saber què és el ball dels Garrofins i el dels Bastoners o qui és el Pollo Matapuces i com aquest llegat cultural ancestral es pot fer conviure amb propostes d'art contemporani.

A Cobert i Ex Abrupto són dos projectes d'art contemporani experimental que duen a terme la seva pràctica a la comarca del Moianès i que posen en valor el treball amb col·lectius del territori, així com la intersecció entre cultura popular i art contemporani.

Aquesta iniciativa s'emmarca en la voluntat d'enfortir els lligams artístics entre Catalunya i Llatinoamèrica, així com en la recerca de nous espais d'intercanvi per al pensament crític i les arts visuals, fent de les pràctiques artístiques que tenen lloc a Moià un referent a l'altre costat de l'Atlàntic.

Biblioteca Municipal 1 d'Octubre

A partir del dia 23 de setembre, i durant un mes, s'ha pogut veure l'exposició de pintures de l'artista Susana Lladó titulada «Silencis». La pintura abstracta i figurativa de Susana Lladó es desplega des de l'emudiment de la paraula per a acollir ressonàncies del seu univers intern. Posteriorment, el dia 27, va fer la xerrada «El silenci (neuronal) com a receptacle creador», en què va explicar el com i quan del seu procés creatiu; després de la xerrada es va fer la visita a l'exposició. Aquesta activitat ha estat organitzada en col·laboració amb el Cercle Artístic del Moianès.

Ja ha començat la temporada de tertúlies literàries: el dia 25 es va fer el Book Club, la tertúlia en anglès sobre la novel·la *Song of Solomon*, de Toni Morrison, a càrrec de la traductora Laura Patricio. El dia 30, dins el club de novel·la, es va comentar el llibre *A l'horitzó*, escrit per Hernán Díaz; la tertúlia la va conduir Marian Baqués.

També s'ha iniciat la temporada 24-25 de «Llegir el teatre», el club on es comen-

ta una obra lligada a la programació del Teatre Nacional de Catalunya (TNC). La primera ha estat *Ànima*, de Blanca Bardagil, Oriol Burés, Víctor G. Casademunt i Marc Gómez, i la tertúlia anà a càrrec d'Elvira Permanyer. La sortida a veure la representació al TNC es va fer el divendres 4 d'octubre.

Per l'octubre es van reprendre les converses en diferents idiomes; enguany els dilluns hi ha la conversa en alemany i els dimarts la conversa en anglès. Per a participar-hi és imprescindible el coneixement de l'idioma a nivell de conversa. Aquesta activitat és possible un any més gràcies als voluntaris internacionals de la Comunitat Els Avets. Encara hi ha places disponibles, si us hi voleu inscriure.

El 10 d'octubre es va iniciar una nova tertúlia per a parlar sobre literatura infantil, adreçada a tots aquells que tinguin interès per aquest tipus de literatura. Conduïxen la tertúlia Mireia Pujol i Verònica Hernando. Per a més informació, us podeu adreçar a la biblioteca.

Anada al TNC, el 4 d'octubre (fot. Biblioteca Mun. 1-O)

Nova temporada de Joventuts Musicals

Joventuts Musicals de Moià

Arriba una nova temporada de concerts a l'Auditori de Sant Josep organitzada per Joventuts Musicals de Moià. Consistirà en vuit concerts i tindrà com a colofó el tradicional cicle de Joves Talents, que n'hi afegirà cinc més.

La present temporada arrenca amb força, amb un recital de la pianista emergent Emma Stratton, que està fent una brillant carrera, i prosseguirà amb un comiat i una benvinguda. Els qui han estat durant els darrers tres anys artistes residents, el Tempus Trio, s'acomiararan amb un programa titulat *Dedicatòria*, en què es podrà assistir a l'estrena de dues obres especialment escrites per a ells: *Un simple aleteig*, de Miquel Oliu, i el *Trio amb piano*, que els ha escrit Albert Guinovart. Això no vol pas dir que el trio s'acomiadi de Moià, ja que continuaran vinculats com a professors al Campus Musical. D'altra banda, seria llàstima no seguir-nos relacionant amb aquests talentosos artistes a qui Joventuts Musicals ha ajudat a créixer i amb qui s'ha teixit una estreta amistat. Tornaran.

La benvinguda serà per al nou grup resident, el Polifem Consort, liderat per Jordi Domènech i Anna Urpina, a qui el públic moianès ja va poder escoltar en el Festival Viñas 2022 amb el meravellós programa *A l'ombra de Farinelli*. En les pròximes temporades, doncs, podrem conèixer més a fons el treball d'aquest singular grup de música antiga que segurament ens depararà altres nits d'exquisidesa musical, en programes reduïts, com el primer que presentaran, amb el nucli dur de Polifem, a trio, titulat *Stylus Phantasticus*.

i altres en què s'afegiran altres músics i cantants que hi col·laboren habitualment, com Ferran Albrich, Maria Hinojosa o Aurora Peña, fins al punt de muntar alguna petita òpera barroca.

La temporada prosseguirà del gener fins al maig amb importància destacada

JM DE MOIÀ

TEMPORADA 2024-25

Dissabte 12 d'octubre de 2024 - 18:00 h
Auditori de Sant Josep (Moia)
5 (noos gratuït)

EMMA STRATTON, piano
BEETHOVEN, SCHUMANN i GRANADOS

Dissabte 23 de novembre de 2024 - 18:00 h
Auditori de Sant Josep (Moia)
20€ (noos 10€)

TEMPUS TRIO
DEDICATORIA: Otilia i Guinevra i

Dissabte 07 de desembre de 2024 - 18:00 h
Auditori de Sant Josep (Moia)
20€ (noos 5€)

POLIFEM CONSORT Anna Uripina
STYLUS PHANTASTICUS

Dissabte 11 de gener de 2025 - 18:00 h
Auditori de Sant Josep (Moia)
5 (noos gratuït)

VIOLETA ALARCÓN, soprano & ESTHER VILAR, piano
UNA VIDA A TRAVÉS DEL CANT

Dissabte 15 de febrer de 2025 - 18:00 h
Auditori de Sant Josep (Moia)
5 (noos gratuït)

MERCÈ BRUGUERA, mezzos & TEODORA OPRISOR, piano
HISTÒRIES D'INFÀNCIA

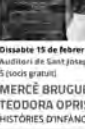
Dissabte 15 de març de 2025 - 18:00 h
Auditori de Sant Josep (Moia)
5 (noos gratuït)

LIZA FEDIUKOVA, violí & CARLOS VIDAL, violoncel
DUOS PER A VIOLÍ I VIOLONCEL

Dissabte 05 d'abril de 2025 - 18:00 h
Auditori de Sant Josep (Moia)
5 (noos gratuït)

JOAN MIQUEL FIOL, piano
LIN PASSEIG PER VALLEDENOSA

Dissabte 10 de maig de 2025 - 18:00 h
Auditori de Sant Josep (Moia)
5 (noos gratuït)

MILAN PERIŠIĆ, bariton & QUÍMEY URQUIAGA, piano
FAURÉ I VERDI, SUPRÈMS MELODÍSTES

Dissabte de juny de 2025 - 18:00 h
Auditori de Sant Josep (Moia)
Tarjeta blanca

XII Cicle Joves Talents Maria Vilardell Viñas 2025

Organitzem:

Có-l·laboradors:

Amb el suport de:

de la veu: la soprano Violeta Alarcón, la mezzosoprano Mercè Bruguera, el baríton Milan Perišić, el pianista Joan Miquel Fiol i el duo de violí i violoncel format per Liza Feidukova i Carlos Vidal, tots ells guanyadors de destacats concursos nacionals i internacionals.

MOIANÈS

Obres a la carretera C-59: en quin punt estem?

Consell Comarcal del Moianès

El dia 3 d'octubre l'equip tècnic del Departament de Territori, Habitatge i Transició Ecològica va convocar una reunió adreçada als representants polítics i tècnics dels ajuntaments i comarques afectades per explicar l'estat d'execució dels projectes i obres de la carretera C-59. Per un costat, van exposar totes les actuacions previstes al tram entre Moià i Sant Feliu de Codines, que, si bé d'entrada només incloïa una inversió de 1,5 M€, ha acabat amb un compromís d'inversió de fins a 10,4 M€ per part del departament, distribuït entre quatre projectes. Les noves actuacions pactades són fruit d'un procés de treball conjunt entre el departament, les administracions locals, la Plataforma C-59 Segura i El Fanal.

1. Obres en execució (6,4 M€). Obres que es van iniciar el maig del 2023 i que gairebé ja estan enllestides, a falta dels últims treballs de senyalització, abalisament i sistemes de contenció i la intersecció del polígon industrial del Prat, a Moià. S'han fet millores de rehabilitació del ferm

i de les cunetes transitables en una part de la carretera, s'han construït nous apartadors per a parades d'autobusos i un pas inferior de fauna, s'han condicionat obres de drenatge transversals com a passos de fauna, i s'han millorat els accessos del polígon industrial del Vapor.

2. Projecte modificat (1,8 M€). Projecte aprovat definitivament el 27 de setembre del 2024 i pendent de l'informe d'impacte ambiental (previst per a aquest octubre). A partir de les demandes dels actors de la comarca, es va modificar el projecte inicial per a incloure noves actuacions. Tan bon punt s'hagi aprovat l'informe d'impacte ambiental, el departament executarà les obres, que inclouen mesures correctores per l'afectació a la planta *Salvia valentina*, la construcció d'un tercer carril entre la intersecció amb la C-1413b i el coll de Poses, la millora d'un revolt de Sant Feliu (PK 24+160) per a guanyar visibilitat, la substitució de les juntes del viaducte de la Fàbrega, la millora de la intersecció al polígon industrial Pla de la Costa

Vista de la zona d'implantació del nou pas de fauna (PK 33+945) (fot. Cons. Comarcal)

de Sant Feliu de Codines (inclou parada d'autobús), la incorporació de quatre marquesines per a parades d'autobús a Castelletçol i la suavització de les transicions entre zones amples i zones més estretes, etc.

3. Mesures correctores d'impacte ambiental (previsió 2 M€). Actualment s'està redactant un tercer estudi, que inclou les prescripcions de l'informe d'impacte ambiental. Les actuacions més importants que inclou són la construcció d'un nou pas de fauna per a grans mamífers a la zona de la Font del Pontarró (Castelletçol), la col·locació d'una tanca cinegètica que condueixi els animals cap als passos de fauna habituals, l'ampliació de la secció transversal i adaptació com a pas de fauna per a grans mamífers i estructura existent sobre la riera de Castelnou (Moià) i noves marquesines de les parades d'autobús a Sant Quirze Safaja, entre altres.

4. Millora dels talussos a Sant Feliu de Codines (0,1 M€). En paral·lel a les obres de millora de la vialitat, els últims mesos el departament ha millorat els talussos laterals de la C-59, al terme municipal de Sant Feliu. Actualment s'estan acabant les obres d'aquesta actuació.

Per altre costat, el Departament treballa en la redacció d'un projecte de millora de la C-59 entre Moià i Santa Maria d'Oló, amb un pressupost de 6 M€. Les principals actuacions previstes són: rehabilitació del ferm, construcció de noves cunetes transitables en les zones on sigui possible, millores de les interseccions de la urbanització de Montví de Baix amb la BP-4313, noves parades d'autobús, adequació de l'entrada sud de l'Estany, adequació de barreres i renovació de la senyalització vertical. Encara no hi ha cap pressupost associat d'execució de les obres.

Així, entre ambdós trams de la carretera sumen una inversió de millora de la carretera de més de 16,2 M€, si bé no s'acabarà garantint que la totalitat de la via tingui una amplada adequada de circulació i reforçada per cunetes trepitjables. El Consell Comarcal del Moianès continua treballant amb el departament i supervisant els nous projectes per tal d'aconseguir tirar endavant totes les demandes de millora de la carretera perquè sigui de conducció còmoda i segura.

Nota: Les dues imatges són extretes del projecte de millora de la C-59 Moià - Sant Feliu de Codines.

La carretera C-59, prop de Moià (fot. Consell Comarcal)

28 joves becats al Moianès

Fundació Impulsa

Becats i mentors (fot. Fundació Impulsa)

Vint-i-vuit joves del Moianès, amb motivació i en situació de vulnerabilitat socioeconòmica, han rebut la beca Impulsa aquest curs 2024-2025 per a poder cursar estudis de Formació Professional. Aquests joves, un any més, comptaran amb la complicitat de vint mentors que de forma voluntària els acompanyaran en el seu pas per la Fundació Impulsa, esdevenint persones clau de suport acadèmic, així com en el seu desenvolupament humà. A més a més, enguany la fundació compta amb la col·laboració de tres centres educatius del Moianès i tornarà a rebre el suport de diferents entitats del territori perquè els joves puguin fer accions de voluntariat.

A nivell global, la Fundació Impulsa becarà i acompanyarà perquè puguin cursar un cicle de formació professional 335 joves en situació de vulnerabilitat socioeconòmica, amb la participació de prop de 250 mentors, els quals estaran acompanyats en tot moment per l'equip psicopedagògic de l'entitat, que fa un seguiment exhaustiu tant del jove com de la relació de mentoria que s'estableix.

El curs 2024-25 comença amb la incorporació d'un nou territori, el Gironès, sumant ja un total de nou comarques on

actua la Fundació Impulsa (Osona, Garrotxa, Berguedà, Moianès, Vallès Occidental, Bages, Baix Empordà, Anoia i Gironès). La fundació ofereix als joves un acompanyament integral: econòmic, a través del finançament dels estudis de Formació Professional; tecnològic, amb la donació d'un ordinador portàtil; humà, amb formacions transversals i el voluntariat en una entitat del territori; social, amb l'acompanyament d'una persona mentora, i laboral, amb orientació, estades formatives i inserció en empreses.

També com a novetat, aquest curs els joves que tinguin una major dificultat per a seguir el curs acadèmic, comptaran amb un reforç escolar per part de la fundació, el qual ha de permetre garantir un bon seguiment dels estudis i donar-los les eines necessàries per a assolir els resultats acadèmics esperats. En els darrers anys hem incorporat algunes visites puntuals a empreses dins l'itinerari formatiu dels joves. I enguany, per tal de reforçar encara més aquest vincle amb el món laboral, s'oferirà als *impulsers* una visita mensual a alguna companyia. Aquesta activitat els permetrà d'acostar-se al seu futur professional i resoldre dubtes relacionats amb la seva sortida professional.

Castellcir: 20 anys de Falcons

Francesc Rochel i Vara

El dia 31 d'agost es va celebrar a Castellcir la 21a Trobada Nacional de Falcons, aprofitant el vintè aniversari de la fundació dels Falcons de Castellcir. La trobada va obtenir la participació de colles d'arreu de Catalunya. Per ordre d'antiguitat fundacional van ser:

- Falcons de Llorenç del Penedès (1942), sense faixa.
- Falcons de Piera (1996), faixa vermella.
- Falcons de Vilanova i la Geltrú (1997, originals de 1972), faixa blava.
- Falcons de Barcelona (2003), faixa vermella.
- Falcons de Castellcir (2004), faixa vermella.
- Falcons de Malla (2008), faixa negra.

- Falcons de Capellades (2012), faixa morada.

Per diferents compromisos i per coincidència amb la data, no hi pogueren participar dues colles:

- Falcons de Vilafranca del Penedès (1959), faixa verda.
- Falcons del Riberal, Rosselló, Catalunya del Nord (2009), faixa negra.

(Font: web de la Federació de Colles de Falcons de Catalunya.)

Castellcir va viure una tarda-vespre de màgia falconera. Les colles d'arreu i els seus acompanyants van tenyir el poble de colors, de somriures, de ganes de compartir i de valors i ànima.

Aquest «Valor i ànima» era el títol d'un article dedicat als Falcons de Castellcir (LA

Els Falcons de Castellcir, de camí cap a la Quintana (fot. F. Rochel)

TOSCA, desembre 2016, pp. 25-27), on podeu trobar els orígens fundacionals de la colla i uns apunts històrics, tot explicat per la seva fundadora, Teresa Prat (1964).

Fet aquest incís documental, continuem amb la trobada per explicar-vos també que la gent del poble hi va participar i es fongué amb tota aquest màgia; la meteorologia ens hi va acompanyar i les figures de les colles prenen formes engalanades amb les seves bruses blanques i amb el toc de color diferencial de la seva faixa.

Les set colles participants van sortir, d'una en una, de la plaça de l'Era per anar a fer el final de festa a la Quintana. En aquest trajecte les figures sovintejaven i el públic aplaudia quan es coronaven amb el símbol falconer. La fotografia que publiquem reflecteix com estava el poble ple de gent veient les diferents figures tot fent camí cap a la Quintana.

En tot el trajecte hi va haver una presència especial, la de la Teresa Prat, ànima i fundadora de la colla de Castells. Per tal motiu recollim algunes de les seves impressions. Fent una pinzellada històrica, ens diu: «Ha estat molt emocionant veure com una activitat que naixia amb l'objectiu puntual de cobrir un final de festa de la llavors II Fira de la Joguina d'Artesania i Joc Tradicional, ha arrelat en el poble de tal manera que actualment la nostra colla és una de les nou que hi ha federades als Països Catalans.» I continua: «Personalment, sempre m'he sentit identificada amb els valors dels falcons: cooperació, força, equilibri, cocreació, plasticitat, ritme, estètica, ajuda i treball en equip. Hi ha lloc per a tothom, i és precisament aquest "lloc per a tothom" el que ens ha portat als exfalconers, als que no fem figures, a participar molt activament en l'organització i el desenvolupament de la trobada.» També ens puntualitza, recordant la trobada del desè aniversari dels Falcons de Castells: «La colla ha aprofitat l'experiència en l'organització

Teresa Prat i Escoda

de la trobada de fa deu anys (2014). En aquella ocasió érem gairebé el doble de falconers, al voltant de 750 participants de tretze colles que vam tenir l'honor de celebrar el tricentenari del 1714. Ho vam fer representant amb figures de falcons tot el perfil del castell de Cardona, muralla inclosa, a escala real. Impressionant, mai no s'ha fet una cosa semblant, vam estar assajant per tal que totes les enxanetes de les diferents figures que simbolitzaven les diferents parts del castell aixequessin el vol alhora.» La Teresa també ens manifesta l'orgull de pertànyer a la federació de colles i acaba amb un punyent i patriòtic: «Amunt, Falcons, i visca Catalunya!»

També hem recollit unes paraules de l'actual cap de colla, Maria Balaguer (1997), neboda de la Teresa: «Per a mi, ens diu la Maria, ha sigut molt important el fet d'haver pogut compartir i créixer al voltant de totes les colles amb aquest esperit de cooperació i de superació de cada una de les formacions.» I afegeix: «Un sentit agraïment a tots els membres de la colla i un especial reconeixement als voluntaris en general i en especial als falconers i falconeres que no estan en actiu però que han contribuït a fer possible aquesta trobada.»

El vespre va caure a la Quintana, les figures de les colles retallaven un cel fosc blavós, un cel que es va apuntar a la festa i que va acompanyar-nos en una figura final amb la participació de totes les colles i amb el toc de gralles de l'himne nacional de Catalunya, *Els Segadors*. Emotiu i colpidor final de la trobada.

Però per a les colles va quedar un final sense públic, un temps d'intimitat falconera per a poder fer un sopar de germanor, un sopar cuinat i servit per voluntaris a la pista de la Quintana i amb ball-concert amb el grup de Tona «Sicuta Versions».

Per acabar, cal dir que la trobada va ser coberta informativament per un equip de TV3 i en els «Telenotícies» del diumenge 1 de setembre, tant al migdia com al vespre, es pogué veure el reportatge.

Gràcies a totes les colles per aques-

ta trobada i l'enhorabona als Falcons de Castellcir per aquests vint anys d'història.

In memoriam

El dia 6 d'octubre ens va deixar la Teresa Prat i Escoda (1964-2024).

Teresa, la teva filla Queralt ens va convidar a tancar els ulls i recordar moments viscuts amb tu. Molts dels qui érem a l'església et recordarem en el dia de la Trobada de Falcons, amb la teva brusa falconera i un somriure de felicitat. Espontàniament la Queralt et va posar la mà al cor: aquesta mà ens representa a tots els qui hem estat al teu costat amb respecte i estima.

Recorda, Teresa: Amunt, Falcons! Amunt, Teresa!... Sempre amunt!

Una abraçada.

NATURA I SOCIETAT

Adaptació biològica, purins, biogàs, sostenibilitat

Miquel Fortuny, biòleg

El reconegut físic Jorge Wagensberg deia que l'estratègia més eficaç de l'evolució biològica consisteix a reduir la incertesa pel senzill mètode d'anticipar-la. «Anticipar per romandre.» El fet és que en qualsevol espècie l'individu que aconsegueix reproduir-se amb èxit ha hagut de vèncer una gran quantitat d'obstacles perquè, almenys, part dels seus gens passi a la següent generació. Per a assolir la maduresa sexual ha hagut de ser eficaç «protegint-se, entre altres coses, de condicions ambientals desfavorables».

Unes condicions ambientals adverses suposen «pressions selectives (agents

de selecció)» que comprometen la possibilitat d'adaptació de les espècies en els ecosistemes. Si l'entorn canvia, els organismes han d'adaptar-se o emigrar; si no és així, moren. Els humans no som cap excepció.

Un tret distintiu de la «psique» humana, però, és la resistència al canvi, que els experts relacionen amb una sensació instintiva de comoditat i seguretat en les coses conegudes, unida a una necessitat de cohesió social. Com diu Homer Simpson: «Res d'estupideses noves!»

La metodologia dels humans per a aconseguir la cohesió d'un grup, però, no

té res d'objectiu, res de comprensible ni res de dialèctic. Com deia Jorge Wagensberg, tendim a cohesionar cap a dins odiant cap a fora.

Enfront de discrepàncies, les persones tendim a creure que tenim una raó absoluta i no apreciem «la veritat» enfront d'una discussió... Som com *hooligans* defensant les consignes partidistes. Entre altres raons de caràcter polític, sens dubte aquest fet ha ocasionat que tinguem totes les emergències de país, i en particular les climàtiques, aturades (vegeu: *lalegislaturadelnoretorn.cat*).

Però anem a pams...

Un agent de selecció molt important que afecta els processos vitals (fisiològics) dels organismes és la temperatura. Tant el fred com la calor extrema poden ser fatals en lesionar teixits, desactivar enzims i desnaturalitzar proteïnes. La temperatura és un element clau en la distribució dels organismes en els diferents ecosistemes. El nivell de tolerància dels organismes a l'estrès tèrmic té un límit.

La disponibilitat d'aigua és un altre factor abiòtic que exerceix una forta pressió selectiva sobre els organismes. Les plantes depenen de l'aigua emmagatzemada al sòl; en perdre aigua per transpiració a través de les fulles, han de restituir-la agafant-la del sòl, i per això necessiten que es doni un gradient des del sòl (on hi ha la pressió hídrica més gran) a l'atmosfera (on la pressió d'aigua és mínima). Els animals, per a mantenir el seu equilibri hídric, tenen, a més, una despesa energètica superior a les plantes.

Publicacions recents dins la revista *Nature* alerten de la probabilitat de col·lapse dels corrents marins de l'Oceà Atlàntic a causa de l'escalfament global, amb la conseqüència de col·lapsar els sistemes ecològics que regulen el clima del planeta. La derivada, conseqüències devastadores per a l'agricultura a Europa i en particular a Catalunya i per des-

comptat també a la comarca del Moianès.

El Servei Meteorològic de Catalunya treballa amb unes projeccions climàtiques que indiquen que la Catalunya del futur serà molt més càlida, amb més nits tropicals i tòrrides i que afectaran més territori, incloent-hi alguns punts del Prepirineu. La Catalunya semiàrida guanya terreny (*Atles climàtic de Catalunya 1991-2020*).

La biodiversitat és fruit de l'adaptació, milions d'espècies estan adaptades «de forma rigorosa» a les particularitats del seu nínxol ecològic i, en particular, als dos factors esmentats: temperatura i humitat.

Així, doncs, accions encaminades a pal·liar les emergències derivades del canvi climàtic al Moianès com el fet d'impulsar les energies renovables, comprnent-hi el biogàs, són importants d'abordar, i el «Not in my back yard» de sempre, com a resposta recurrent, tampoc no sembla assenyat. L'adaptació futura requerirà molta energia.

La contaminació per nitrogen té diversos orígens. Un són els vessaments de purins, tan recurrents a les comarques d'Osona i del Lluçanès, i, com sabem, també al Moianès. L'altre origen és la crema de combustibles fòssils, que, a més de diòxid de carboni, emeten òxid nitrós que es diposita als boscos, terres de conreu i altres terrenys forestals com a contaminació per nitrogen quan plou, cosa que, com està demostrat, afecta negativament, com també els purins (amb pèrdues greus) de la nostra «Funga» (bolets i fongs), veritables «guerrers guardians de carboni» dels nostres boscos. Si perdem aquests fongs accelerem el canvi climàtic, perdem recursos forestals i preuats recursos gastronòmics.

Una planta de biogàs optimitzada a les necessitats del municipi, fins i tot de la comarca, assegurant un manteniment rigorós i acurat pot ser estratègica. Caldria considerar que qualsevol molèstia per olors derivades del transport de purins,

emmagatzematge deficient o emissions molestes hauria de ser motiu *ipso facto* d'aturada de la planta. No hauria, però, d'estar condicionada a contraprestacions d'expansió d'un escorxador.

No puc entrar en solucions alternatives a la regularització del polígon, car no hi entenc ni un borrall, però que ampliar l'escorxador per a fer daus, tiretes, nous talls carnis i presentacions, vendre orelles de porc com a laminadures per a gossos «aporti valor afegit», ho poso seriosament en dubte. Més ben dit, tinc ben clar que no n'aporta cap.

Del que sí estic segur és que qualsevol empresa amb el model econòmic imperant, si té creixement orgànic molt bé, però si creix més molt millor, i la matèria primera és el porc. Per tant, matar i escorxar més porcs ha de ser el camí... El consum d'aigua és més que evident que augmentarà.

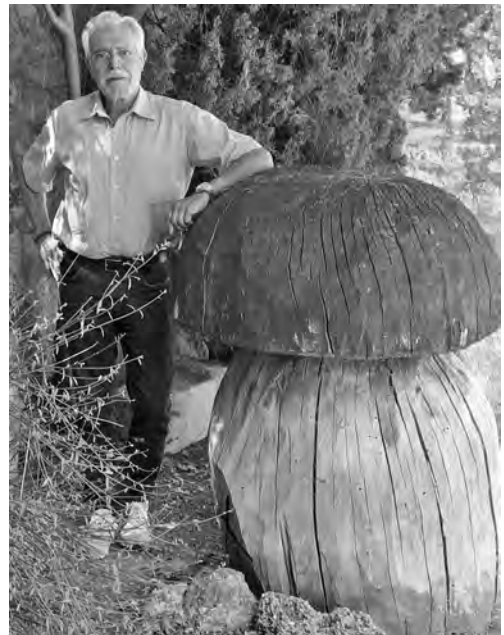
Però bé, de la planta de biogàs se n'ha parlat a bastament a LA TOSCA (febrer-març 2024).

Finalment, és cert que cal a anar cap a negocis sostenibles i reciclar tant com es pugui, però no és menys cert que cal alertar sobre la sostenibilitat, paraula de moda que convida a pensar que, si alguna cosa és sostenible, té cura del planeta (hi ha molts exemples, samarretes i tints i vergonyoses condicions laborals dels qui les han fabricades, i podríem anar més a prop) i cal estar atents també a l'eslògan polític que dona suport al creixement econòmic que ve de la mà de l'economia circular. L'economia industrial no és circular sinó entròpica (en l'economia entra molt més del que es recicla), i de fet no hi cap procés, ni res de fet, que torni a passar pel mateix punt. La termodinàmica explica que l'univers en conjunt es degrada; en conseqüència, la sostenibilitat en sentit estricte no és possible.

La sostenibilitat ens porta per un camí, més curt o més llarg, de creixement

il·limitat. Mudat amb vestit verd, i perfumat amb essències silvestres, però creixement sostingut, al capdavall.

El dia 2 d'agost d'enguany la Terra va entrar en dèficit ecològic, cosa que significa que en set mesos hem esgotat tots els recursos que la Terra pot produir en un any. L'ambientòleg, màster i doctor en Biodiversitat Andreu Escrivà comparteix en un text les paraules del filòsof Fernández

Buey: «La paraula clau és insostenibilitat: si la base material del manteniment de la vida humana sobre la Terra no és sostenible, evidentment tampoc no es pot mantenir el tipus de civilització que ha estat la causa d'aquesta pertorbació.» Diu Escrivà: «Una d'aquestes coses insostenibles és, paradoxalment, el concepte banal en què hem convertit el desenvolupament sostenible.»

Epíleg: «Fem l'home a imatge i semblança nostra, i que sotmeti els peixos del mar, els ocells del cel, el bestiar, i tota la terra amb les bestioles que s'hi arrosseguen» (Gènesi 1,26).

Ens sobra aigua?

Miquel Fortuny, biòleg

He llegit amb interès i preocupació l'article de la darrera TOSCA «L'aigua al Moianès, en fase d'excepcionalitat», de Josep Font. L'escrit permet de copsar l'escassetat d'aigua en tots els municipis del Moianès i qualificar de molt greu el dèficit a Castellterçol, Collsuspina, Granera i Santa Maria d'Oló i de francament preocupant la situació a Moià. Cal llegir-lo.

Si bé patim episodis de sequera recurrents, també és cert que els aqüífers s'exploten i sobreexploten de manera poc perceptible i per això Nacions Unides va declarar l'any 2022 l'any de l'aigua subterrània, amb el lema «fer visible l'invisible». Tal lema significa que aquests efectes es fan visibles quan les fonts s'assequen i l'aigua deixa de córrer pels llits fluvials. Pot ser que llavors ja sigui massa tard, perquè damunt de l'aqüífer ja s'ha consolidat un robust entramat social, econòmic i polític molt ben arrelat. I, com en quasi tot, solament a joc vist tenim consciència de la realitat esdevinguda i de la incertesa que ens ofereix el futur. L'article del Josep ens hauria de fer reflexionar a temps real i planificar, anticipar accions que estiguin al nostre abast.

Entre altres aspectes socioeconòmics, cal destacar per conegut i publicat que la indústria agroalimentària genera un seguit d'externalitats negatives mediambientals, entre elles un ús elevat dels recursos hídrics. Si fem una mirada global, el 56% del consum mundial d'aigua dolça destinada a ús industrial es produeix en la indústria alimentària i de begudes. En particular, els escorxadors de bestiar porcí poden utilitzar entre 250 i 550 litres per cap d'animal sacrificat, essent la neteja de canals i d'equips i la higienització de les instal·lacions les activitats que generen més consum d'aigua.

Catalunya es troba immersa en una

de les secades més importants d'aquest segle XXI, un fenomen climàtic que ha esdevingut cíclic, amb una periodicitat d'entre 4-5 anys. Aquest context afecta un bé estratègic com l'aigua.

Cal recordar, doncs, que «l'aigua no és un bé comercial com els altres, sinó un patrimoni que cal protegir i defensar» (*Directiva marc de l'aigua de la Unió Europea*). Cal recordar que l'aigua subterrània no és infinita i que, com qualsevol recurs, tot i ser renovable, si se sobrepassa la taxa de renovació aquest pot arribar a esgotar-se.

Els hidrogeòlegs afirmen que l'aigua subterrània continua essent la gran desconeguda del cicle hidrològic i es lamenten, amb tota la raó, del fet que encara avui dia puguem veure un noticiari televisiu dedicant diversos minuts a parlar dels saurins i les seves habilitats extrasensorials per a detectar «els rius» d'aigua subterrània, i només uns pocs segons a les declaracions d'un expert en hidrologia quan se li pregunta per l'estat de les aigües subterrànies (Grup d'Hidrogeologia de la Universitat Politècnica de València).

Que a Moià el nivell freàtic d'extracció hagi baixat entre 20 i 25 metres en les deus de Casa les Vinyes i Castellnou és un indicador que anem de l'explotació a l'asseccament, ja que els aqüífers no deixen de ser embassaments subterranis, que van omplint-se per acumulació d'aigua sobre un substrat impermeable.

L'ecòleg Ramon Folch explica que les erràtiques sequeres temporals que anem patint a la conca mediterrània amenacen d'esdevenir una sequera estructural. En definitiva, tenim mala peça al teler. Altre cop queda reflectit que ens cal una transició energètica urgent, ja que ens haurem d'adaptar, però també una transició econòmica. No tot s'hi valdrà...

PERFILS

Montse Torrents i Olmedo: treballar la llana

Roser Portet

La Montse fa nou anys que va venir a viure a Moià des de Manresa. Una de les seves aficions és la de recuperar el treball de la llana des dels seus inicis fins a convertir-la en peces d'ús quotidià. Amb ella fem un recorregut per conèixer els processos d'aquesta feina perduda, a la qual es dedicaven essencialment les dones de moltes cases, però que actualment es recupera per tal que no se'n perdi la tradició, si bé ja com una feina d'artesanía i no com a una feina productiva.

Com és que vas decidir de venir a viure a Moià?

Va ser un canvi de feina. Jo treballava a la Universitat de Manresa (UManresa-FUB) de docent per a logopedes i em vaig agafar una excedència. Necessitava descansar, per un cúmul de circumstàncies personals. També volia dedicar-me més a la pràctica que a la teoria de la logopèdia i vaig estar treballant un quant temps al Centre de Salut Global, aquí a Moià. Però com que treballava amb nens, la franja horària en què venien era molt limitada i vaig haver de buscar-me altres feines. Va sortir una plaça a l'ajuntament per a treballar a les Coves del Toll i Museu de Moià

i vaig treure-la. Així, de mica en mica, em vaig enamorar de les coves i tota la seva història. M'agrada molt explicar-la als visitants i ara és la meva feina principal.

Com et va venir l'afició per conèixer el tema de la llana?

Montse Torrents (fot. R. Portet)

Durant la pandèmia m'hi vaig aficionar. Visc a Coromines, per on passa sovint el pastor de Pedrissa, en Sebas, que va a pasturar les ovelles. Li vaig demanar si em donaria una mica de llana per a omplir un coixí i em va dir que, si volia, me'n donava 300 quilos! Així vaig conèixer tota la problemàtica actual de la llana: ningú no els la compra i no saben què fer-ne.

El processament de la llana és llarg i lent, es necessita molta aigua per a fer-la neta, assecadors per a eixugar-la i temps i paciència per a processar-la. Ara ningú no ho vol fer, i la llana es va acumulant. Ha passat de ser un recurs a ser un residu.

Vaig començar a investigar sobre com poder treballar la llana de manera artesanal, a llegir i sobretot a buscar persones d'aquí que me'n poguessin ensenyar. Pensava que seria més fàcil, perquè aquesta comarca havia estat de paraires i comerciants de la llana (els mateixos Casanova) i encara s'hi conserven estructures preindustrials, com el rentador de llana de Castellterçol, però em va costar molt. Primer vaig demanar-ho a Pedrissa, els meus proveïdors. La iaia Anita encara havia fet tot el procés, però ja no hi és, i la Carme ja només sap com filar-la. Però per a arribar a poder-la filar hi ha molta feina prèvia.

Quins són els processos del treball de la llana?

La llana de l'ovella ripollesa, la que tenen a Pedrissa, i en molts dels ramats catalans, és molt aspra. No és una llana bona per al contacte directe amb la pell com pot ser la llana merina o la llana de l'ovella Shetland a Escòcia, que són més fines i suaus. La nostra és una ovella destinada a carn i, antigament, se n'aprofitava la llana per a farcir matalassos. Malgrat que aquesta llana no és bona per a filar ni teixir, és un material que encara pot tenir moltes utilitats.

Per a treballar la llana, després de l'esquilada, primer s'ha de rentar, perquè arriba de l'esquila ben bruta i barrejada amb palla, herba i restes orgàniques. S'ha de fer amb aigua freda i molt poc sabó, perquè si ho fas amb aigua calenta la llana s'enfeltra. Ho faig en poques quantitats dins un cubell, es deixa en remull i es van fent esbandides. Trigo entre una setmana i deu dies, canviant l'aigua cada dia. Rentada d'aquesta manera, amb poc

sabó, la llana conserva el seu greix natural, la lanolina, un oli molt preuat per a la conservació de productes de pell, per a impermeabilitzar les botes de muntanya, per exemple. La lanolina és el que fa que les ovelles no es mullin quan plou i també és molt valorada per a ús cosmètic, ja que és molt nutritiva i emol·lient. De fet, a mida que vas remenant la llana, t'adones que les mans et queden cada vegada més suaus.

Un cop rentada, la deixo assecar al sol, que l'emblanquina. Això s'ha de fer en època de primavera a estiu; a l'hivern no es fa mai, costa massa d'eixugar. Va bé quan fan l'esquilada cap al juliol.

Quin seria el següent pas?

Després de rentar-la queden uns manyaguets, en què encara es veu el rinxolat de l'ovella. Toca, doncs, l'escarmenat, que consisteix a separar i airejar totes les fibres de la llana i deixar-la molt més solta. Això es pot fer amb els dits, però seria molt lent. Per a aquesta feina hi ha l'escarmenadora, un giny consistent en dues planxes de fusta amb puntes de ferro o acer ben punxegudes, que poden ser una mica traïdores si no vas amb compte. Per això se'n diu també «diable». El procés consisteix a anar passant la llana per aquestes punxes, estirant i estirant els manyocs de la llana. Amb paciència aconsegueixes que la llana quedi ben esponjosa.

L'escarmenadora que tinc la vaig comprar a Alemanya. Aquí no en vaig trobar, ja que s'ha perdut aquesta tradició. A Escòcia, Holanda, Alemanya i molts països de l'est, que tenen ovelles llaneres, encara trobes col·lectius que continuen treballant la llana de manera artesanal.

Quan està escarmenada, ja es pot fer servir per a farciment, per a omplir coixins i matalassos.

Encara la pots treballar més...

Sí, a partir d'aquí s'ha de cardar o raspallar. Els raspalls també me'ls vaig com-

prar expressament. N'hi ha de diferents tipus, segons el gruix de la fibra. No serveixen les mateixes pues per a treballar la fibra de la llana d'alpaca, que és llarga i fina, que per a treballar la llana ripollesa, que té la fibra curta i gruixuda. El cardat consisteix, doncs, a anar raspallant la llana, anar fent passades, amb paciència i sense córrer, per no trencar-la. És un procés lent i es treballa amb petits volums. Suposo que d'aquí ve la dita: «Uns car-

A partir d'aquí, ja es pot treballar tant per enfeltrar, com per filar, que serien els següents passos.

L'enfeltrat consisteix a anar posant capes fines de llana pentinada, una sobre l'altra, transversalment. Les mullem amb aigua calenta i sabó i es van fregant perquè les escates de les fibres s'entrellacin i s'uneixin formant un teixit sòlid. No hi ha trama ni ordit, simplement són les fibres naturals que s'han compactat. Aquest

teixit enfeltrat és el primer teixit de la humanitat, el primer material tèxtil creat per l'home. Cap a la zona de Mongòlia es van trobar una mena de peücs, com unes botes, que daten del Neolític, fa uns 5.000 anys; es pensa que van utilitzar aquesta llana de les ovelles per a cobrir-se els peus i que la pressió, la temperatura del cos i la humitat van fer que la llana s'anés compactant i enfortint, formant aquest primer teixit. A l'Àsia moltes tribus nòmades van seguir utilitzant la llana per a construir cabanes i mantes que es poguessin

*Montse Torrents treballant amb l'escarmenadora
(fot. R. Portet)*

den la llana i els altres s'enduen la fama.» Existeixen les cardadores de tambor, que permeten avançar més feina, però també s'han de comprar a fora i són força cares; a veure si puc estalviar i aconseguir-ne una!

Amb el cardat passes de la llana flonja a les fibres ja pentinades i alineades.

transportar, perquè, encara que sigui un teixit gruixut i compactat, és lleuger, resisteix el vent, aïlla del fred i de la calor, aguanta la pluja i no crema fàcilment.

Hi ha més tècniques per a treballar la llana.

Sobre la tècnica de l'enfeltrat hi ha dos processos. Un és aquest teixit acon-

seguit amb humitat i calor del qual hem parlat. Hi ha una altra tècnica que en diuen enfeltrat amb agulla, o *needle felting*, perquè es fa amb unes agulles molt fines i escamoses amb què es van punxant mannyacs de llana i amb aquest moviment es va compactant fins a aconseguir la forma que es vol. És una tècnica que et permet d'esculpir la llana. Amb aquesta tècnica he fet òlibes, fredolics, ceps... És molt versàtil i divertida.

Veig que estàs fent uns ocellets. Esculpeixes donant-li forma...

Treballant amb les agulles vas donant-hi forma. En aquest cas faig un pit-roig. Amb el punxó es van unint els colors els uns amb els altres, sense gens de cola, fins que tens la teva peça. Aquestes peces no les venc, perquè trigo massa a fer-les; de moment ho faig per a mi, per fer proves, perquè no ho havia fet mai.

Dius que vens les peces. En general, quines utilitats els dones?

Venc en fires, quan hi puc anar, i en botigues de productes locals i artesanía. De moment faig sabons enfeltrats. El sabó queda embolicat amb la llana i, a mida que es va fent servir, el sabó es fa petit i la llana també s'encongeix. Mentre et dura, tens una esponja de llana amb el sabó incorporat i quan el sabó s'acaba et queda una boleta de llana que pots penjar dels arbres i els ocells se l'enduen per fer el niu. Zero residus!

També en faig plantilles molt calentes per als peus, i altres objectes decoratius, com boles amb forma d'ovella que amb olis essencials serveixen d'ambientadors per al cotxe, l'armari, etc.

Ara ja fa dos anys que participo en la Fireta de la Llana de Castellar de n'Hug, on fan el concurs dels gossos d'atura. Aquesta fira és pensada per a promoure i donar a conèixer el treball de la llana i jo hi porto la llana del Moianès. Ja la tinc repartida per tot Catalunya, amb les coses que

he venut, i sé que cap a Suïssa i els Estats Units també han arribat els sabonets de llana moianesa. Aquesta fira és molt interessant, perquè permet de reunir diferents artesans de la llana i pots intercanviar idees, resoldre dubtes i fer comunitat. L'any passat hi vaig conèixer la Beneta de Bagà, que em va ensenyar el pas que em faltava: filar.

¿Filar seria el següent pas del procés, doncs?

Sí, de la llana ja cardada en podem fer fil de llana per a poder teixir. La llana de l'ovella ripollesa no és la més adequada per a teixir, perquè té la fibra curta. Per això són més adients les merino o escoceses. Tot i això, és la llana amb què tradicionalment s'han teixit les mantes de pastor, i encara hi ha llocs on es continua fent, com a la Fàbrica de Llana d'Arsèguel.

Per a filar a mà, enrotlles la llana al fus de fusta i el vas fent rodolar. El manyoc de llana es va torçant sobre ell mateix i creant el fil de llana. Quan ho tens una mica llarg, fas un cabdell i segueixes aquest procés. D'aquesta manera, aconseguixes un cabdell de fil de llana una mica irregular, unes parts més gruixudes, unes parts més primes..., un fil rústic, filat a mà. Quan es fa a màquina, ja queda més regular i uniforme, tal com veiem en els cabdells comercials.

Tu només toques aquest tipus de llana? N'has buscat algun altre?

La llana merino no la treballo, l'hauria de comprar. Treballo la llana local. Les ovelles dels de Pedrissa me les miro amb molt «carinyo»: que pasturin felices i facin una bona llana! El meu objectiu és poder arribar a pagar-los-la, perquè, si bé ells de la llana no en fan res, cada any han de pagar per esquilar les ovelles.

Hi treballes cada dia?

Vaig fent passos: una temporada rento, l'altra escarmeno, això sobretot a l'estiu. I la resta de l'any, a estones, vaig fent

les peces. Gaudeixo molt de tot el procés. És un goig treballar amb la suavitat de la llana neta, l'olor... I tot el que se'n pot arribar a fer! També he començat a fer tallers per donar a conèixer el que es pot fer i per difondre el treball amb la llana.

La llana, a part de les utilitats que li dones, en té moltes d'altres.

La llana té moltes utilitats, és un material extraordinari: és lleugera, ignífuga (costa molt de cremar), transpirable, antimicrobiana, aïlla del soroll, el fred i la calor. En l'àmbit de la construcció ecològica s'aprecia el seu valor com a aïllant natural. Com dèiem de bon principi, és llàstima que un material tan bo i tan a l'abast sigui tractat com un residu, quan, de totes totes, hauria de ser un recurs. Imagina't tan sols, per a embolcallar peces per al transport, la quantitat de plàstic que ens estalviaríem!

Per sort van sorgint iniciatives en diferents llocs a fi de tornar a donar valor a aquest material, com l'empresa Llanatura, a Mallorca, que treballa en un projecte d'integració social on fan tot aquest procés de rentat i pentinat de la llana, per fer-ne catifes, mantes, sabatilles, coixins i altres peces tèxtils per a la llar. A petita escala, el treball de la llana podria proporcionar llocs de feina o servir com a teràpia ocupacional. Conèixer tot el procés em confirma

que és un material molt maco per a treballar amb nens i també amb diferents col·lectius, perquè és una experiència molt sensorial.

I tu continuaràs dedicant-te a aquesta afició artesanal...

Vaig ampliant l'afició. He anat coneixent gent de tot Catalunya que s'hi dedica, artesanes que van treballant-hi. Aquestes

Montse Torrents filant (fot. R. Portet)

artesanes també van fent accions i tallers per difondre l'ús de la llana i el seu procés, com l'Esther de Can Viranes, que combina fibres vegetals i llana, la Marta de Cal Sargantana al Bages, la Laia Aguilà al Montseny o la Carla de Riuter, que fa un cert temps va fer un taller al rentador de llanes de Castellterçol, mostrant tot el procés. I és que aquí al Moianès tenim tradició per preservar!

FINESTRA OBERTA

Les pàgines d'aquesta secció volen ser una finestra oberta a l'obra dels creadors i creadores del Moianès; un espai perquè es visualitzi la seva obra i perquè ells mateixos, amb les seves paraules, es presentin als lectors de LA TOSCA. «Finestra oberta» vol explorar la creativitat i la diversitat de disciplines artístiques nascudes de la mà dels artistes que nodreixen amb cultura el nostre entorn. – Neus P. Cirera

Jordi Soldevila Segura. Èxode

Vernís sintètic, vernís a l'aigua, pintura acrílica i collage sobre paper. 70x100 cm

Per a mi, crear no és un passatemps; és una forma d'enfrontar-me amb el pas del temps, l'angoixa, la injustícia o les incongruències del món. Per això en cada obra hi ha una mica de revolta, d'inconformisme i de lluita. Tanmateix, no pretenc generar una visió crítica sobre les qüestions transcendents, sinó una forma per arribar a comprendre-les o d'assimilar-les. Potser per això la meua obra és gestual, enèrgica i espontània, rica en matisos, textures i veladures, i al mateix temps, matèrica i corpòria. Diverses formes vagues i amorfes conformen el meu llenguatge, que és el nexe d'unió de totes les meves sèries pictòriques: taques, esquitxades, marques d'objectes, cicatrius, ratllades i guixades, amb fragments de paper i cartró.

Per això, el meu treball pictòric es basa en l'experimentació del vernís damunt de paper. Primer l'aplico amb espàtules, seguint el dibuix de base de cada obra, o esquitxant, de forma més espontània, aplicat en fines capes molt transparent o amb gruixos considerables. Quan el vernís s'asseca es converteix en una base molt mal·leable, dúctil i carnosa, que puc mutilar i agredir amb burins, punxons i raspalls de metall. Després, amb la pintura acrílica aplicada directament amb una esponja, magnifico o potencio tant àrees concretes

com les incisions que prèviament he realitzat al vernís, cercant l'efecte del gravat o de la litografia. Finalment, complemento cada obra amb petits elements de paper, cartró o draps encolats directament damunt el vernís.

L'obra *Èxode*, de la sèrie «Geometries de la injustícia» —que es va poder veure a l'Ex Abrupto de Moià del 2024—, és un exemple de l'aplicació d'aquesta tècnica. En aquest cas concret, em permet de transmetre l'angoixa i la ràbia provocada pels conflictes bèl·lics actuals i els seus efectes directes: la fugida de l'horror i de la mort.

Jordi Soldevila.

«... En Jordi Soldevila ... és un artista experimental que, dominant l'ofici de la pintura, mira els objectes d'una forma diferent, des de punts de vista que no us hauríeu imaginat mai. [...] M'agrada aquesta sensació còsmica que sap aplicar a les seves obres; el seu treball és molt dinàmic, sempre està en moviment i té molt ritme ...»

Margin Alexandre, pianista i compositor, Nova York (Estats Units); fragment del text *Many music faces of art*, fruit de la col·laboració en un concert del 2022 en què el pianista interpretava amb música les obres de diversos artistes.

Jordi Soldevila Segura (Manresa, 1967) és llicenciat en Belles Arts. La seva obra s'ha exposat en exposicions individuals a Barcelona, Formentera, Manresa, Sabadell, Vic i Moià, i en mostres col·lectives a Castelló d'Empúries, Madrid i París.

UNA MICA D'HISTÒRIA

L'Eix Transversal també passa pel Moianès: un fet històric

Víctor H. Marcet

Avui havia pensat parlar-vos d'un altre tema que no té res a veure amb aquest. Però la referència necrològica, tan merescuda que Joan Pedrals va fer del recentment traspassat Joan Coll en el número 825 de LA TOSCA, m'ha fet canviar de pensament. En l'esmentat escrit, el Joan es refereix a un aspecte molt concret d'una de les moltes iniciatives que durant els anys d'estada entre nosaltres va contribuir decisivament a portar a terme en benefici del nostre poble. Però considero que ens quedaríem curts, injustament molt curts, si el seu memorial es limités al fet concret, per important que sigui, de la restauració del malmès orgue parroquial.

El seu més que contrastat dinamisme personal el va portar, entre altres coses, a implicar-se com a regidor municipal en la molt feixuga, ingrata i gens agraïda tasca de manteniment de la infinitat de detalls que comporta donar al poble un aspecte gratificant per a propis i estranys. Estic segur que ha estat el millor regidor de manteniment des de la restauració de la democràcia.

Essent tots dos a la casa gran, junts vam compartir moltes inquietuds i problemes. I no era gens estrany, malgrat no ser de la seva competència, implicar-se, també, en quantes tasques fos —o no— requerit. Era un home molt intel·ligent, voluntariós i de fortes conviccions.

Tanmateix, les seves aportacions no es limiten a l'àmbit local. També compartia, igual que altres moianesos, entre els quals sobresurt la figura de l'alcalde Josep Montràs, una forta convicció comarcal. I, entre les seves nombroses iniciatives, no puc passar-ne per alt una de molt especial en què, tal com li va passar a l'amic Joan

Pedrals en la restauració de l'orgue, també em vaig veure plenament implicat, malgrat no ser de la meua competència. I ho diré taxativament i sense embuts: si l'Eix Transversal passa pel Moianès, i més concretament per Olò, és en bona part gràcies al Joan. Amb la seva empenta i dots persuasius era capaç de convèncer i fer-te implicar en quantes iniciatives ell pogués considerar oportunes, també en l'àmbit comarcal, com és el cas. I així és com, sense tenir-ne cap pensament, em va ben embolicar en la redacció del projecte que va permetre que l'Eix Transversal passés per on passa i no pas per on, en bona lògica, havia d'haver passat.

Com és sabut, l'Eix fou definitivament inaugurat el 12 de desembre de 1997 amb l'obertura del darrer tram entre Santa Maria d'Oló i Vic. A principis de la dècada dels noranta va arribar al nostre ajuntament procedent de la Generalitat, igual que també devia arribar al d'Oló, l'avantprojecte del traçat inicial del futur Eix Trans-

L'Eix, en l'actualitat (fot. J. Canamasas)

versal. Era una manera d'oferir a tots els pobles que s'hi poguessin veure implicats la possibilitat de presentar-hi quantes alegacions consideressin oportunes.

En principi, era previst, i així constava en aquells plànols inicials, que l'Eix passés pel Lluçanès. De fet, i contemplat des dels punts de vista estrictament tècnics i de versatilitat, era el traçat idoni, donades les dificultats orogràfiques que implicava fer-lo passar pel Moianès. Tanmateix, a l'alcalde Montràs, mogut pel seu sentiment impertorbablement comarcal, li va venir la dèria que l'Eix, vulgues que no, havia de passar pel Moianès. I a tal efecte, en un d'aquells dimecres en què els tècnics municipals (arquitecte, enginyer i aparellador) eren a l'ajuntament, els va reunir a tots. I a la vista de l'extens plànol topogràfic en què s'indicava el traçat al·ludit, els va demanar quina podria ser la solució per a modificar-ne el traçat i fer-lo passar pel Moianès. El Joan i jo, que hi érem presents a títol d'espectadors, de seguida ens vam adonar del poc interès amb què es miraven aquell plànol. Hi veien moltes dificultats i feina i cap guany. A aquells tècnics municipals, que quan havien passat el pont de la Fàbrega s'oblidaven de Mojà, els importava un rave per on

passés l'Eix. De bon principi hi van posar tantes pegues com van poder, fins que la reunió es va acabar sense cap mena de compromís per part seva i amb la natural frustració de l'alcalde Montràs. Quedava clar, doncs, que l'Eix Transversal no passaria pel Moianès.

Però vet aquí que el Joan i jo ens vam quedar tots dos sols contemplant el projecte. I el Joan, perspicax com era, es va adonar que jo me'l quedava mirant amb més interès del que se l'havien mirat aquells tècnics foranis. Fins que em va preguntar si hi veia alguna possibilitat. Els meus coneixements em permetien de mirar aquell projecte amb la necessària visió per a captar les complicades possibilitats de tot ordre que implicava apropar el traçat a la localitat d'Olò: grans desmunts i terraplenats que, inevitablement, incrementarien els costos d'execució. I amb uns pendents del traçat que, tot i ser assumibles pel trànsit rodat a què anava destinat, implicarien necessàriament unes dificultats inexistents en el traçat inicialment exposat. I, per si no fos poc, no hi veia cap altra possibilitat en un determinat tram que la necessària excavació d'un llarg i costós túnel. En definitiva, vaig comentar al Joan que les possibilitats tècniques hi

Obres de construcció de l'Eix Transversal, a Santa Maria d'Oló (fot. Josep Canamasas)

eren, si bé molt dificultoses i cares. Per tot això, i segons el meu modest entendre, la Generalitat les exclouria.

Hi vam estar més d'una hora, tots dos sols, contemplant i comentant aquell plànol. Fins que li vaig dir que, encara que ho intentéssim, no hi havia res a fer. Ell va insistir una vegada i una altra perquè m'hi implicués; però, per més que hi insistís, jo vaig desistir. I a més, que altra feina tenia amb el Servei d'Aigües, justament durant aquells anys tan durs i difícils que vam passar (1986-97, que ara ningú ja no recorda, però que algun dia consignaré per escrit), que capficar-me en la modificació tan radical i econòmicament inviable d'un projecte que em comportaria una bona feina i tot plegat per a res. Fins que li vaig haver de dir rotundament que no.

Però el Joan era molt Joan. I no va tardar gens ni mica a explicar a l'alcalde la conversa que havíem tingut. I a l'alcalde, que acabada la reunió amb els tècnics ja es donava per vençut, se li va encendre altra vegada la llumeta de l'esperança i el va incentivar —com si no ho estigués ja prou— per a continuar-me insistint en la modificació del traçat. Era, a dins de la casa de la vila, la darrera esperança que els quedava...

I tan i tan pesat es va arribar a posar el Joan, que finalment, amb la seva natural perspicàcia, el seu entusiasme i grans dots de persuació, va aconseguir doblegar-me. Ho tenia fàcil, era rar el dia que no se'm presentava a les oficines de l'Aigua, ubicades al mateix edifici consistorial, a entabanar-me amb el «ditxós» projecte. Però ho sabia fer amb tanta gràcia, i sabent que hi havia l'alcalde al darrere, que finalment no em va quedar cap altre remei que agafar-m'hi. De bon principi havia xerrat massa i ara no em podia fer enrere.

Em vaig armar de valor (i de paciència), i a les tardes, vespres, festius i estones perdudes, amb la quietud i tranquil·

litat que donava l'ajuntament tancat, durant les següents tres setmanes vaig anar donant forma al nou traçat que passaria per Oló. Dia per altre, i com no podia ser d'una altra manera, tenia el Joan pendent de l'evolució del meu treball.

Enllestit el nou projecte, amb la memòria descriptiva, els corresponents estudis de detall i plasmat en uns plànols topogràfics, a l'alcalde li va faltar temps per a demanar hora al Departament d'Obres Públiques i Urbanisme per tal de plantificar-los el projecte del nou traçat.

Van passar els mesos i jo ja ni recordava aquell coi de projecte, fins que un dia i sense pensa-me'n res, se'm presenten al despatx l'alcalde i el Joan, entusiasmats, per donar-me la bona nova: havien aprovat el nou projecte i l'Eix passaria per Oló. Jo no m'ho podia acabar de creure. Sense cap mena de dubte, la inmillorable sintonia entre el nostre ajuntament i la Generalitat (ambdues institucions de CiU) ho havia fet possible.

I així va ser com, gràcies a l'empenya i dinamisme d'en Joan Coll, igual que l'orgue de l'església continua tocant, l'Eix Transversal també passa per Oló. Creuria que els olotins, agraïts, li haurien de dedicar un carrer, a Joan Coll. Perquè, si no hagués estat per ell, Oló hauria estat predestinat a continuar essent el que era, i amb molt poques perspectives de progrés. Tanmateix, una part important dels seus habitants, que en un principi havien estat uns dels principals interessats en la creació de la comarca del Moianès, quan van tenir l'Eix a la porta de casa se'n van voler desentendre totalment. I va fer falta un referèndum, i un gran esforç per part dels qui hi estaven a favor, perquè el resultat final sortís a favor del sí.

Nota adjunta: Segur que en els llibres oficials dels arxius municipals hi consten les corresponents entrades i sortides de la documentació que corroboraria tot el que he dit.

La crema de la marededeu de Moià, més que una qüestió religiosa

Jaume Clarà i Arisa

L'any 1816 la imatge de la Mare de Déu de Moià va ser cremada. Com és comprensible en una societat en què la religió era un element molt important, la vida moianesa es va veure trasbalsada i l'afer, lligat a la situació social i política del moment —ens trobem en els anys del regnat absolutista de Ferran VII després que en 1814 hagués acabat la guerra del Francès—, s'allargarà, amb diverses imatges de marededeus per entremig, fins l'any 1824, o sigui fins després del Trienni Liberal (1820-1823).

A l'hora de fer un petit resum de la successió dels fets que s'entrellacen, hem de començar l'any anterior, 1815, quan la Confraria de la Mare de Déu de Misericòrdia decideix fer reformes en la imatge del cambril. Unes reformes que es convertiran, l'any següent, en el canvi de la imatge antiga per una de nova. La raó del canvi era que la imatge antiga, que representava la figura de la Mare de Déu de Misericòrdia —assegada i amb el nen Jesús als braços— havia estat molt malmesa durant la guerra del Francès. Per aquest motiu els administradors decideixen fer-ne una altra, que, després de rebre tots els permisos civils i eclesiàstics corresponents, es beneeix aquell any 1816. El problema és que la nova imatge, per a adequar-la a la data de celebració de la Mare de Déu de Moià, el 15 d'agost, no representava la Misericòrdia sinó l'Assumpció.

Aquest fet serà esgrimit per part de diversos moianesos per oposar-se al canvi (pel fet de ser representada amb els braços alçats, serà comparada, en to de burla, amb una actriu veneciana famosa

La imatge antiga, en un gravat de Pere Abadal (BC. Àlbum Abadal)

a l'època, Antonietta Mosca). En l'oposició, a més dels motius purament religiosos, també s'hi barrejaven motivacions de caràcter polític: per una banda, el rebuig inicial era encapçalat per alguns pagesos de mas, enfrontats des de feia dècades

amb certs sectors de la vila pel control de l'administració municipal; per altra banda, en la direcció de la Confraria de la Misericòrdia s'hi trobaven persones com Josep Otzet i el futur diputat Ramon Bussanya, partidàries de l'incipient liberalisme polític que s'havia anat expandint a partir de la Revolució Francesa.

Encara que el canvi de la imatge no sembla que obeís inicialment a cap intencionalitat política —coincideix en el temps amb l'eclosió d'altres manifestacions religioses a Moià, com la fundació de la Confraria de la Mare de Déu dels Dolors o la creació dels Armats—, per tal de fer front a l'oposició rebuda i, molt probablement, per tal de no fer-se enrere davant les pressions, la confraria decideix fer desaparèixer la imatge antiga per sempre, cremant-la.

Tot això passa en un moment en què la parròquia no tenia un rector fort al capdavant (era regida provisionalment per un ecònom) i mentre el bisbat està en seu vacant per mort de l'anterior prelat. Quan el nou bisbe, Ramon Strauch, pren possessió poc després dels fets, inicia un procediment judicial per aclarar-los i mana la construcció d'una nova imatge de la Misericòrdia, que s'inaugura l'any 1817, moment en què es retira del cambril la imatge de l'Assumpta.

El plet judicial a nivell eclesiàstic s'emboïcarà quan els administradors de la confraria portin l'afer a la justícia civil, amb l'argument que la confraria era l'única titular del cambril i de la imatge de la marededéu i que el bisbe no hi tenia res a dir. Però la justícia civil no resoldrà res en aquest sentit, mentre que qüestionarà si la confraria tenia tots els permisos d'existència en regla, iniciant-se un plet encara més llarg. Aquest qüestionament serà aprofitat pel bisbat per a desposseir del seu càrrec els administradors de la confraria, però la justícia civil els tornarà a posar cautelarment al seu capdavant

mentre no resolgui sobre la validesa de l'existència de la confraria.

La situació encara es complicarà més amb l'adveniment del Trienni Liberal, que, a nivell municipal, representa l'accés a l'alcaldia de l'administrador Josep Otzet (el qual abans, en una altra polèmica amb el rector, Josep Portell, havia aconseguit de ser nomenat obrer primer de la parròquia, un càrrec civil molt important dins l'església local). En un primer moment, el tema de la imatge de la marededéu quedarà en segon terme davant el conflicte sorgit al voltant de la supressió del cementiri antic (situat al davant de l'església parroquial) i del cementiri creat durant la guerra del Francès per fer front a una epidèmia (col·locat en l'espai que ara ocupa el pati de l'Hospital-Residència) i el seu trasllat fora vila, al costat del camí ral de Barcelona i la capella del Remei (o sigui en l'emplaçament actual).

Cap a les darreries del Trienni, i amb un destacament militar situat a Moià per a combatre la sublevació contra el règim liberal, hi ha un nou conflicte amb la marededéu: la imatge de la Misericòrdia col·locada en 1817 també ha desaparegut (i mai més no se'n sabrà res) i de la de l'Assumpta tampoc no es coneix on para. Es fa una reunió de tot el poble en què es demana que qui sàpiga on són ambdues escultures ho digui i que el dia següent es farà un sorteig, a l'església, per a triar quina de les dues es reposa al cambril. L'endemà només ha aparegut la imatge de l'Assumpta (que havia estat amagada a la rectoria, l'actual edifici del Casal) i que, curiosament!, és la que surt escollida a sort i és restablerta al cambril.

Això passava a començament de 1823, quan a la península ja havien començat a entrar les tropes franceses dels Cent Mil Fills de Sant Lluís amb què Ferran VII recuperaria el govern absolutista. A Moià, el règim liberal queia el mes de juny i de seguida es canviaven les autori-

tats municipals i també les de la Confraria de la Misericòrdia. Però s'hauria d'esperar fins l'any següent, 1824, perquè se substituís la imatge de l'Assumpta —després retornada a l'escultor que l'havia feta— per posar-hi una nova imatge de la Misericòrdia, que és la que actualment —amb les modificacions que Joan Estevanell hi va fer durant la darrera guerra civil— es pot veure a l'antic baptisteri de l'església parroquial.

L'afer de les marededeus, a més de reflectir els inicis del liberalisme a Moirà —la implantació del qual es veurà durant la Primera Guerra Carlina i la crema que

va patir la vila l'octubre de 1839— i la lluita pel poder entre els diversos sectors de poble, també és interessant per a comprovar la importància de la religió en la vida social de l'època, i en concret el pes de la societat civil en el govern de parcel·les importants de la vida religiosa (com és el cas del domini dels administradors seglars sobre el cambril i la imatge de la marededeu).

Per a una visió més en detall sobre aquest afer i sobre els moianesos que van intervenir-hi, podeu consultar el darrer número (núm. 70) de *Modilianum: revista d'estudis del Moianès*.

LLETRES

Versos diversos...

Baltasar Fonts

Jordi Pàmias i Grau, professor de literatura a la Universitat de Lleida durant una bona colla d'anys, nascut a Guissona en 1938 i poeta insigne, presenta sempre una poesia clara, de sentits profunds presentats de forma elemental. És molt recomanable.

En uns dies en què la nostra llengua va guanyant prestigi i abast, a pesar de totes les dificultats, bé escau de llegir aquest poema que ens reconforta un xic a tots.

La bota vella

Aquell nen búlgar, de set anys,
despentinat, amb cabells bruns,
es deia Miroslav.

Jugava a pilota sota les amples voltes
de la Plaça Major, ja en la penombra,
amb dos amics romanesos, d'ulls clars.
I als carrers les lloses guardaven, com
una flor,
l'aigua d'una pluja d'estiu.

A la vila on vaig néixer, fa molts anys,
llavis d'infant a poc a poc aprenen
la llengua d'Ausiàs i de Jacint.

El petit Miroslav va demanar-me,
amb un somriure fresc, que li cordés
una bota.

Les paraules tenien
un so, breu i tallat, de canya trencadissa.
I jo, amatent, em vaig inclinar,
com si fos a la riba del Mar Negre,
i, amb un delit humil i pur,
vaig fer un llaç molt estret damunt la bota
vella...

Tardor

Pere Criach

La boira és el somni
la foscor és cortina
les fulles que cauen
són pa per la vida

La llavor enterrada
espera algun signe
per refer l'anyada

La neu és l'amiga
del fred que conserva
l'estat de vigília

La saba reposa
i acumula força
per tornar la vida

La lluna més freda
de nit il·lumina
camins de sagnia.

Dels cors brolla calma
i melancolia.

Moments

Quirze Solà

Ja ho pots veure, company: res no és per
sempre.

Ens oblidem sovint que som d'anada.
Els dies lliguen mesos; eixos, l'any,
i a poc a poc caiem dins el parany
del temps que ja ens ha fet la gran jugada.

El que semblava etern queda endarrere;
il·lusions, creences caducaren,

i aquell moment tan viu d'un cel obert
on tot era possible en el concert
altres veus i raons difuminaren.

No em resta cap lligam sinó adreçar-me
a l'àmbit primitiu, originari,
fent possible a la roda el seu voltar
i a les noves llavors recomençar
en un terme convuls, hereditari.

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

Visites diàries

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg

Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

PUBLICACIONS

Poemari de tota una vida

Carles Riera

Fa poc que ha sortit de la impremta un nou llibre d'especial interès per a la gent de Moià: *Poesia completa (1957-2023)*, editorial Claret, Barcelona 2024. N'és autor Josep Ruaix i Vinyet. Es tracta d'un volum de 288 pàgines que recull la producció poètica de l'eclesiàstic, gramàtic i escriptor moianès, dividida en dues parts: poesia canònica (és a dir, literàriament vàlida) i composicions no canòniques (d'interès purament documental).

Els poemes hi són presentats seguint l'ordre cronològic de quan van ser compostos, repartits així (pel que fa a la primera part): I. Etapa vigatana humanística (1954-1958); II. Etapa vigatana filosòfica (1958-1961); III. Etapa vigatana teològica (1961-1965); IV. Etapa romana (1965-1971); V. Etapa moianesa-barcelonina-codinenca (1971-1983); VI. Etapa moianesa-manresana (1984-1998); VII. Etapa moianesa-calderina (1999-2023). Més tres últims blocs unitaris: VIII. Cants per a la litúrgia (1995-1997); IX. Nades calderines (1999-2023), i X. Diàleg patriarcal (2014).

Diem que el poemari té especial interès per als moianesos, perquè hi ha molts versos sobre la nostra vila i la seva gent, com també sobre Calders, on l'autor ha passat més de vint-i-cinc anys fent de rector. Però és clar que el volum conté altres motius d'interès general, com ara les «lectures dels salms» (recreacions d'una part del salteri bíblic), els *Cants per a litúrgia* (ja editat anteriorment, any 1998, amb música de Valentí Miserachs), el llibret de

l'oratori *Diàleg patriarcal* (igualment musicat pel mestre Miserachs i interpretat els anys 2018-2019) i moltes altres composicions de temàtica varia. A més, s'hi recullen traduccions de poemes de diverses llengües (grec, llatí, italià, francès, alemany, castellà).

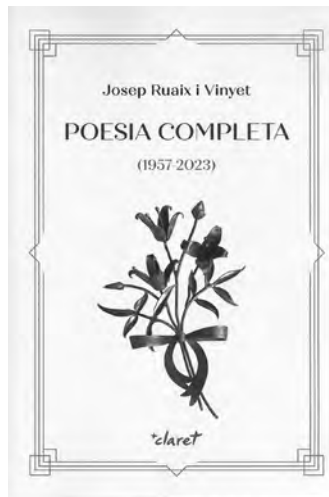
Ara bé, centrant-nos en els poemes locals moianesos o moianesencs, cal dir que n'hi ha que rememoren temes ben nostrats, com ara les composicions «Apunts de tema moianès (1973-1974)», amb evocacions entorn de l'hospital-

residència, Serramitja, els Garrofins, el campanar, el camp d'Aluies, el parc, la nostra comarca, «Cantarella per a la Festa de l'Arbre Fruiter», «Costa de la Creu», etc.

Les formes dels poemes són molts variades: des de rodolins fins a estrofes sàfiques, passant per corrandes, auques, romanços, composicions amb diferents combinacions mètriques, sonets i, sobretot, tankes (estrofa clàssica d'origen japonès), sense excloure el vers lliure, tam-

bé força nombrós. Quan és el cas, la rima tant pot ser consonant com assonant.

L'interès del poeta moianès per la gramàtica —i, més concretament, per la pronúncia pròpia d'alguns mots a Moià o per llur forma tradicional— queda reflectit ací i allà del volum, amb oportunes observacions a peu de pàgina, com ara quan assenyala que el substantiu *falzia*, escrit amb z en comptes de c, «correspon a la pronúncia moianesa del nom d'aquest ocell» (p. 18, nota 6); o bé quan indica, a

propòsit del verb *morfondre* (p. 55, nota 4), que és la variant etimològica de *marfondre*; o a propòsit del verb *frissar*, amb dues essences, variant etimològica de *frisar*, que és «usada en molts llocs, com ara el meu poble» (p. 89, nota 1); o els comentaris a propòsit de l'adverbi *aixís* (per *així*, p. 95) o de la locució nominal *fadrí major* (p. 135); o quan fa ús del terme *bandereta* (del campanar, p. 259, si bé abans havia usat *penell*, p. 13).

L'autor, coneixedor com ningú del català, fa servir un vocabulari ric i variat: *arrosa*, verb derivat de *ros* 'rosada' (p. 20), *llampurni* 'brilli' (p. 97), *endanya* 'irrita, molesta' (p. 101), *agemolits* 'ajupits, humiliats' (p. 215), *serreiant* 'caminant per serres i muntanyes' (p. 218), etc. Adjectiva amb gust —per exemple, *insultants rialles* (p. 40), *baixada falaguera* (p. 66), *esma eloqüent* (p. 126)—, es val d'encertades metàfores —com ara «eixuga'm l'alegria» (p. 37), «xuclarà el meu pensament» (p. 99), «la cuïta hivernal dels dies (p. 112)— i de comparacions molt ben trobades —«Com un vaixell que llença el llast» (p. 125), «i el cos ha anat cedint com un vell sostre» (p. 145), etc.

D'entre tot el poemari gosaria subratllar algunes peces —com el conjunt de la

Lectura dels salms (la del salm 15 la trobo preciosa) i les obres que constitueixen les tres últimes seccions—, però ja se sap que la tria depèn molt del gust de cadascú: «On és, l'amat, on és?» (pp. 31-32), peça primerenca de l'eix religiós; «Romanç de pàtria» (pp. 40-41), poema relativament precoç de l'eix patriòtic; «Sant Feliu, des de Solanes» (p. 89), impressió sobre Sant Feliu de Codines quan l'autor hi actuava de vicari; «Pàtria i fe» (p. 164), text per a una sardana del seu amic Miserachs, i, és clar, moltes altres peces.

Com es diu en la contraportada del llibre, «el lector probablement hi experimentarà, sovint, emoció estètica; de l'altra, tindrà un document que l'ajudarà a comprendre un determinat temps, uns determinats llocs, unes determinades persones». I, com a moianesos, ens hem de congratular que ben sovint aquests llocs siguin de casa nostra.

Com que els nostres lectors tenen una especial sensibilitat envers la temàtica moianesa, copiem com a cloenda d'aquesta succinta ressenya el poema «El parc» (romancet amb rima assonant alternada compost en 1974), bo i felicitant l'autor per haver-nos ofert aquest poemari de tota una vida. L'enhorabona!

EL PARC

«El vent hi sospira,
tot ell és dolçor»:
la tarda tranquil·la,
l'espurna de sol.
L'oreneta xiscla
quan em passa a prop.
Se sent la música
de festa major
i la gent arriba
per agafar lloc.
Tot el parc respira
aire de saló.
L'amic i l'amiga,

de bracet tots dos
s'aparten, que arriba
el seguici gros
amb reina, pubilla
i mantenidor.
.....
«Amunt, jovenalla,
els xics es fan grans!»
Aixís acabava
el discurs vibrant.
Algú badallava
mig dissimulant.
Fins a una altra tarda

i fins a un altre any!
Es dissol el magne
aplec estival.
A la feina, a casa,
a passeig, al ball!
Sols resten els arbres,
l'oca i el senglar
que tot s'ho miraven
sens veure-ho gens clar.
Després la vesprada
cau damunt el parc
i es fon l'últim rastre
de la festa gran.

Llibres

Roser Blázquez (text), Júlia Oliveras (il·lustracions).
L'heroïna garrofina

Moià: Ajuntament de Moià, [2024]. [24] pp.

Conté infantil destinat als potencials balladors i balladores dels Garrofins per fer-los conèixer què és aquesta dansa i animar-los a participar-hi. Va acompanyat per unes breus notes històriques a càrrec de Ramon Tarter.

Josep Fàbrega i Selva. *Guaix*

Barcelona: Ed. Viena, 2021. 138 pp.

Poemari, a base de decasíl·labs assonantats, guanyador del XL Premi de Poesia 25 d'Abril de la vila de Borriana, amb pròleg de Marcel·lí Guiteras i Sarriot.

Josep Fàbrega i Selva. *Mar endins*

Alboraia (València): Ed. Neopàtria, 2023. 68 pp.

Poemari, amb haikus i prosa poètica, guanyador del VIII Premi de Poesia Xavier Casp, Premis Literaris de Carlet 2023.

Revistes

—**Catalunya Cristiana**, 1-9-2024 i 15-9-2024, amb, respectivament, l'article «El misteri d'iniquitat» i la ressenya titulada «L'efervescència dels anys seixanta», signats per Josep Ruai i Vinyet.

—**Full Diocesà**, 1-9-2014 i 22-9-2014, amb, respectivament, l'article «Re-

lativització de la litúrgia», signat per J. R. V., i una nota bibliogràfica sobre el llibre *Poesia completa* del mateix autor.

—**L'Enllaç dels Anoiencs**, 3-10-2014, amb una ressenya del poemari esmentat, signada per Lleonard del Rio.

CLÍNICA PODOLÒGICA MOIÀ
Centre de Podologia autoritzat pel Departament de Salut. Plaça del Colom, 4 2n-2a // 08180 Moià

- QUIROPÒDIES (dúrcies, ulls de poll, ungles, ...)
- CONTROL PEU DIABÈTIC
- BERRUGUES PLANTARS
- ORTESIS DE SILICONA
- ESTUDIS BIOMECÀNICS
- PLANTILLES PERSONALITZADES
- REVISIONS INFANTILS

Cristina Homs Fargas N^o Colegiada:1456 93.820.91.55 - 659.660.348

Diaris

Regió7

22-8-2024

«L'obra del vial de Calders a Artés arriba-rà fins a tocar el nucli bagenc. La reforma del tram més sinuós de la B-431, tallat al trànsit fins al 30 de setembre, s'acabarà a finals d'any i sumarà uns quants metres més del previst».

26-8-2024

«Monistrol de Calders farà una consulta pel futur de Ca l'Espardenyer. Durant anys, els partits han discutit sobre si l'edifici històric s'ha d'enderrocar o rehabilitar. L'alcalde, Arturo Argelaguer, assegura que "l'obra valdria entre 800.000 i un milió d'euros"».

27-8-2024

«Castellterçol adequarà un centre lligat a l'Ecomuseu en un antic cremador. El futur equipament tindrà espais d'atenció als visitants, sales d'exposicions i oficines, i posarà en valor les poues de glaç de la Ginebreda que hi ha a tocar. Des del nou centre de Castellterçol s'orientarà el visitant cap a la resta de seus de l'Ecomuseu».

2-9-2024

«Ens vam trobar amb un desgavell econòmic quan vam entrar a l'ajuntament»,

entrevista a Arturo Argelaguer, alcalde de Monistrol de Calders.

3-9-2024

«Oló construirà una nova llar d'infants al costat de l'escola de primària. L'ajuntament preveu començar a treballar en l'equipament, per a una vintena d'alumnes, aquest mateix any i posar-lo en funcionament per al curs 2025-2026».

7-9-2024

«Moià vol fer de l'avinguda de la Vila una via més segura i apta per als vianants. Amb el pla aprovat per l'ajuntament s'ampliaran voreres, es traurà aparcament i s'alçarà el nivell de passos zebra, que actuaran com a reductors de la velocitat».

17-9-2024

«Moià consolida els punts patrimonials del parc municipal. Els treballs de conservació formen part de la segona fase de remodelació de l'equipament».

18-9-2024

«Àngels Freixanet exposa obra inèdita a la universitat [de Manresa]»; l'escultora és filla de Moià.

21-9-2024

«La carretera de Calders a Artés estarà tallada sis setmanes més del previst. Es reobrirà l'11 de novembre i el motiu que

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

argumenta Territori és que al que hi havia inicialment projectat s'ha afegit un tram de 400 metres més d'obres». «Ruaix i Vinyet, poeta», ressenya, signada per Carles Duarte, del llibre *Poesia completa*, de J. Ruaix; ressenya també publicada pels diaris *Segre* i *Diari de Girona* el 29-9-2024 i pel bisetmanal *El 9 Nou* el 4-10-2024.

23-9-2024

«Moià instal·la equips lectors de matrícules als accessos de la vila. El consistori ha col·locat quatre dispositius que tenen per objectiu minimitzar els actes vandàlics i millorar la seguretat ciutadana. Els equips són a les entrades provinents de Castellterçol, Calders, Collsuspina i l'Estany».

26-9-2024

«Veïns de Moià promouen una consulta sobre l'escorxador i la planta de biogàs. Els promotors han registrat la petició a l'ajuntament amb l'objectiu que sigui el poble qui decideixi si vol que es tirin endavant els dos polèmics projectes. Grups ecologistes han manifestat el seu posicionament contrari als dos equipaments».

27-9-2024

«El festival de jocs de taula de Calders potenciarà enguany el rol en català. La tercera edició de Caldaus Juga, que es farà el 19 d'octubre, tindrà com a temàtica la lluita entre el bé i el mal i presentarà una zona de prototips».

30-9-2024

«Mor un excursionista en caure per un barranc a Sant Quirze Safaja. La víctima, de 47 anys, es va precipitar per una zona coneguda com el Grau de les Escaletes».

4-10-2024

«Moià té 518 activitats empresarials censades; el 28%, del sector de serveis. La Diputació de Barcelona ha elaborat un cens d'empreses i establiments».

EL 9 NOU

4-10-2024

«Carlos Lupiáñez agafa el relleu a Sonsoles Letang a l'alcaldia de Sant Quirze Safaja. La fins ara alcaldessa s'incorpora a la Generalitat de Catalunya».

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Gala Forcada Sala, filla de Jordi i de Sandra, dia 25 d'agost.

Gia Barneo Giráldez, filla d'Eloy i de Patricia, dia 29 d'agost.

Elías Isaías Moya Espinoza, fill de Luis Enrique i de María Fernanda, dia 10 de setembre.

Triana Arias Castelló, filla d'Adrià i de Maria, dia 22 de setembre.

Rehmat Kaur, fill de Gurpreet i de Sim Rajjeet, dia 24 de setembre.

Marco Andrei Latca, fill d'Alexandru Andrei i d'Oana Maria, dia 2 d'octubre.

Defuncions

Sebastià Sala Bach, de vuitanta-nou anys, dia 6 de setembre.

Maria Lourdes Cornet Vendrell, de noranta-sis anys, dia 11 de setembre

Óscar Darío Machado Araujo, de setanta-set anys, dia 13 de setembre.

Agustín Peláez Mendieta, de setanta-quatre anys, vidu de Montserrat Benito, dia 2 d'octubre.

Maria Sors Orriols, de noranta-quatre anys, vídua de Ramon Abancó, dia 6 d'octubre.

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

AGOST 2024

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	31,9	19,4	25,7	8	0	2	SSE	31,8	
De l'11 al 20	28,2	17,4	22,8	5	1	4	SSE	44,6	
Del 21 al 31	28,8	17,8	23,3	6	0	5	SSE	6,6	83,0

SETEMBRE 2024

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	23,0	14,2	18,6	2	2	6	SE	41,2	
De l'11 al 20	20,7	10,3	15,5	5	2	3	SW	4,6	
Del 21 al 30	21,7	12,1	16,9	4	3	3	SW	1,0	46,8

COMPARATIVA AGOST-SETEMBRE 1924 - 2024

	Agost 1924	Agost 2024	Setembre 1924	Setembre 2024
Mitjana de les màximes	23,3	29,6	22,2	21,8
Mitjana de les mínimes	13,8	18,2	12,5	14,2
Temperatura mitjana	18,6	23,9	17,6	17,0
Màxima absoluta	30,0	34,7	27,0	26,2
Mínima absoluta	10,0	14,4	6,0	7,0
Pluja mensual	50,2	83,0	110,9	46,8
Pluja màxima en un dia	22,4	31,8	37,6	16
Dies de pluja	10	9	8	15

Les dades meteorològiques de Moià actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la web gestionada per la família de Carles Illa i Casanova, *MeteoMoià.cat*. També es pot seguir al Twitter (@MeteoMoià), al Facebook (Meteo.Moià) i a Instagram (@elmoianes).

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **21 de novembre**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

**Per a dents
més blanques**

DENTIBLANC

El dentífric amb extracte de papaia,
d'enèrgica acció emblanquidora.

**DENTS NETES,
BLANQUES I
BRILLANTS**

Demani consell farmacèutic.

ESCOLA DE TARDOR PER ENTITATS I ASSOCIACIONS

Adreçat al
teixit associatiu
del Moianès

5 tallers formatius entre octubre i desembre 2024.
Possibilitat d'inscriure's a sessions individuals.

1. OBLIGACIONS COMPTABLES I FISCALS DE LES ASSOCIACIONS

Comptabilitat, IVA, IRPF, Impost de societats, IAE, 347.

Dimarts 22 d'octubre

Lloc: Cal Recader · Castellterçol

2. EL CERTIFICAT DIGITAL

Tipologies, què permeten fer, com obtenir-los.

Dimarts 29 d'octubre

Lloc: Espai Hemalosa · Santa Maria d'Oló

3. OBLIGACIONS LEGALS DE LES ASSOCIACIONS

Les obligacions associatives: governança, llibres, registre... i altres obligacions legals: protecció de dades, imatge, assegurances...

Dimecres 13 de novembre

Lloc: Can Carner · Moià

4. COM DEMANAR UNA SUBVENCIÓ

Introducció a la gestió de subvencions / Convocatòries – Sol·licitud – Projecte / La resposta de l'administració / Finançar-se a través de subvencions.

Dimecres 27 de novembre

Lloc: Sala Sant Jordi (Ajuntament) · Castellcir

5. COM JUSTIFICAR UNA SUBVENCIÓ

La memòria tècnica i la justificació econòmica.

Dimecres 11 de desembre

Lloc: El Casal · Calders

Horari: de 2/4 de 7 a 2/4 de 9 del vespre

Impartit per: CAE, formació i serveis socioculturals

INSCRIPCIONS:

<https://forms.gle/eqZe1AckXMHKq63u8>

Les entitats que realitzin aquesta formació podran beneficiar-se d'un servei d'acompanyament en temes concrets de l'àmbit associatiu per part de l'Ateneu Cooperatiu de la Catalunya Central.

Consell Comarcal del Moianès
Can Carner. Joies, 11-13. Moià
93 820 80 00
ccmn.cultura@ccmoianes.cat
www.ccmoianes.cat

Organitza:

Amplia el suport:

